

Miasto Żywiec

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DLA PROJEKTU ZMIANY
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA ŻYWCA

ŻYWIEC, LUTY 2010

Wykonanie opracowania:

MGR INŻ. MARIUSZ ANTOLAK, ARCH. KRAJ.

INPLUS Spółka z o.o.

10-686 Olsztyn

Ul. Wilczyńskiego 25E/216

biuro@inplus.pl

www.inplus.pl

Spis treści

1	Wprowadzenie	4
1.1	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	4
1.2	Cel, zakres i podstawa prawna opracowania	6
1.3	Materiały i metody badań.....	8
2	Ogólna charakterystyka obszaru opracowania	12
3	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca..	17
3.1	Zawartość, cele i kierunki rozwoju Studium.....	17
3.2	Powiązania Studium z innymi dokumentami planistycznymi.....	19
3.3	Problemy i cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Studium	20
4	Stan, funkcjonowanie oraz istniejące problemy środowiska miasta Żywca	21
4.1	Powietrze atmosferyczne i klimat.....	21
4.2	Budowa geologiczna, gleby oraz rzeźba terenu	22
4.3	Wody powierzchniowe i podziemne.....	26
4.4	Fauna i flora.....	30
4.5	Krajobraz.....	34
4.6	Ludność	36
4.7	Dziedzictwo kulturowe.....	37
5	Obszary chronione na terenie miasta Żywca	39
6	Ocena skutków realizacji SUIKZP miasta Żywca	51
6.1	Skutki środowiskowe wynikające z projektowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca.....	51
6.2	Skutki środowiskowe wynikające z ustaleń dla jednostek strukturalnych Studium.....	55
6.3	Wpływ ustaleń Studium na obszary chronione.....	72
6.4	Ocena skutków realizacji ustaleń Studium na komponenty środowiska	73
7	Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w SUIKZP miasta Żywca.....	78
8	Propozycje rozwiązań służących ograniczaniu, zapobieganiu negatywnym oddziaływaniom na środowisko	79
9	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Studium	81
10	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji ustaleń Studium oraz częstotliwość jej przeprowadzania	82
11	Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	84

Załącznik graficzny – Prognoza oddziaływania na środowisko dla zmiany SUIKZP miasta Żywca

1 Wprowadzenie

1.1 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą prawną opracowania Prognozy Oddziaływania na Środowisko na potrzeby zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227).

Na wstępie opracowania podane zostały podstawy prawne i wykorzystane dokumenty, cel, zakres tematyczny i metodyka Prognozy. Skrótowo przedstawiono charakterystykę miasta Żywiec, skupiając się na jego położeniu oraz przedstawieniu podstawowych informacji dotyczących infrastruktury technicznej.

Kolejnym etapem Prognozy było opisanie zawartości, głównych celów programowych oraz kierunków rozwoju gminy nakreślonych w Studium. Opisano powiązania Studium z innymi dokumentami planistycznymi oraz przedstawiono problemy i cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Studium.

W kolejnych rozdziałach opisano stan, funkcjonowanie oraz istniejące problemy środowiska miasta. Jako podstawowe składniki przyjęto powietrze atmosferyczne i klimat; budowę geologiczną, gleby i rzeźbę terenu; wody powierzchniowe i podziemne; faunę i florę; krajobraz; ludność i dziedzictwo kulturowe. Następnie opisano formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy.

Znaczną część Prognozy zajmuje ocena skutków środowiskowych realizacji Studium. Zmian w Studium dokonano w następujących jednostkach urbanistycznych:

- A – lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,
- C – powiększenie terenów rozwojowych budownictwa mieszkaniowego,
- H – uwzględnienie terenów pod lokalizację węzła drogi ekspresowej S69,
- L – uwzględnienie nowych terenów przejętych przez miasto od gminy Łodygowice.

W Prognozie przeanalizowano skutki środowiskowe wynikające z projektowanego przeznaczenia terenów, wpływ ustaleń Studium na obszary chronione oraz dokonano oceny skutków realizacji ustaleń Studium na poszczególne składowe środowiska.

Następnym etapem była analiza rozwiązań alternatywnych do zapisów Studium oraz propozycje rozwiązań służące zapobieganiu negatywnemu oddziaływaniu na środowisko.

Kolejną wykonaną czynnością było określenie potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji Studium. Końcowe rozdziały Prognozy przedstawiały metody weryfikacji stopnia realizacji zapisów Studium oraz mówiły o możliwości negatywnego wpływu zapisów tego dokumentu na dalsze otoczenie. Całość Prognozy uzupełniono streszczeniem opracowanym w języku niespecjalistycznym.

1.2 Cel, zakres i podstawa prawna opracowania

Niniejsza Prognoza Oddziaływania na Środowisko dotyczy projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca.

Celem Prognozy jest określenie skutków wpływu realizacji projektu Studium na środowisko, a także przedstawienie rozwiązań eliminujących negatywne skutki ustaleń na poszczególne elementy środowiska.

Podstawa prawna opracowania: Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹.

Zakres Prognozy ustalono w oparciu o zalecenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach² oraz opinię Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach³ oraz zgodnie z art. 51 ust. 2 w/w ustawy.

Zakres Prognozy

Prognoza Oddziaływania na Środowisko zawiera informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami; informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy; propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania; informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko, a także streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza określa, analizuje i ocenia: istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem; istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody⁴.

¹ Ustawa z dn. 3 października 2008 r. „o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227).

² Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach - znak RDOŚ-24-WOOS-7041-1-41/09/tk.

³ Pismo Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach - znak NZ/521/W/0254/39.09 (NZ-521-68/09).

⁴ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. „o ochronie przyrody” (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880 z późn. zm.).

W Prognozie przedstawione są cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu. Opisuje ona ponadto przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki oraz dobra materialne. Prognoza uwzględnia zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Dokument ten przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru. Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru Prognoza przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy⁵.

⁵ Ustawa z dn. 3 października 2008 r. „o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227).

1.3 Materiały i metody badań

Materiał badawczy

Przy sporządzaniu Prognozy korzystano z następujących materiałów:

Obowiązujące akty prawne:

- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (Council Directive 79/409/EEC on Wild Birds);
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora);
- Rozporządzenie nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45);
- Rozporządzenie nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 11, 15, 16, 17, 21 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89);
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska „W sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z 2003 r.);
- Uchwała Nr LXI541/2005 z dnia 29 grudnia 2005r. w sprawie przystąpienia do zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca;
- Uchwała nr XXII/525/2000 z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca;
- Ustawa z dn. 3 października 2008 r. „*O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*” (Dz. U. nr 199 poz. 1227);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. „*O ochronie przyrody*” (Dz. U. z 2009 r., Nr 18, poz. 97).
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. „*Prawo wodne*” (Dz. U. Nr 273, poz. 2703 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. „*O gospodarce nieruchomościami*” (Dz. U. z 2004 r., Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.);

- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. „*O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*” (Dz.U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „*O odpadach*” (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „*Prawo ochrony środowiska*” (Dz. U. z 2001 r., Nr 62, poz. 627 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. „*O planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*” (Dz. U. z 2003 r., Nr 80, poz. 717 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. „*O lasach*” (Dz. U. Nr 45, poz. 435 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. „*O ochronie gruntów rolnych i leśnych*” (Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. „*Prawo geologiczne i górnicze*” (Dz. U. Nr 90, poz. 758 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. „*Prawo budowlane*” (Dz. U. Nr 113, poz. 954 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. „*O samorządzie gminnym*” (Dz. U. z 2009r. Nr 52, poz. 420).

Opracowania planistyczne, opinie, zalecenia

- "Koncepcja gazyfikacji miasta Żywiec", firma „Eneco”, Bielsko Biala;
- „*Miasto Żywiec – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – uwarunkowania ekologiczne*”, Zakład Projektowania Ochrony Środowiska „DUDEK”, 1999 r.;
- Adam Stebel, Zbigniew Wilczek. *Szata roślinna rezerwatu przyrody "Grapa" w Kotlinie Żywieckiej (Karpaty Zachodnie)*. Ochr. Przyr. 57: 59-71 (2000);
- *Informator – Park Krajobrazowy Beskidu Małego*, praca zbiorowa, Będzin 2003, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego;
- Janusz Cieślík, Jacek Szewdo, Zbigniew Wilczek. *Przyrodnicza ścieżka dydaktyczna po rezerwacie "Grapa" w Żywcu*. Żywiec. (1998). ss. 62;
- Jelonek M., Sobieszczyk P., Makles M., Engel J. 2005. *Propozycja specjalnych obszarów ochrony regionu alpejskiego dla ochrony ryb wymienionych w załączniku 2 Dyrektywy 92/43/EWG*. Msc. Warszawa, Ministerstwo Środowiska, WWF Polska.

- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca w granicach administracyjnych miasta* (uchwała Rady Miejskiej w Żywcu nr XLVII/406/2005 z dnia 21 marca 2005 r.);
- *Opracowanie ekofizjograficzne do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywiec*, Inplus sp. z o.o., Olsztyn, listopad 2006;
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego*;
- *Program ochrony środowiska powiatu żywieckiego*;
- *Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Śląskiego na lata 2000 - 2020*;
- Uzgodnienia Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach - znak NZ/521/W/0254/39.09 (NZ-521-68/09).;
- Uzgodnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach - znak RDOŚ-24-WOOS-7041-1-41/09/tk.

Metodyka pracy

Podstawową metodą pracy przy sporządzaniu Prognozy była analiza zgromadzonego materiału badawczego.

Treść Prognozy dostosowano ściśle do wytycznych wynikających z obowiązujących przepisów prawnych oraz przedłożonych wytycznych Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach. Przy opracowywaniu Prognozy przeanalizowano również zapisy pozostałych dokumentów wymienionych powyżej.

Na wstępie opracowania podane zostały podstawy prawne i wykorzystane dokumenty, cel, zakres tematyczny i metodyka Prognozy. Skrótowno przedstawiono charakterystykę miasta Żywiec, skupiając się na jej położeniu oraz przedstawieniu podstawowych informacji dotyczących infrastruktury technicznej.

Kolejnym etapem Prognozy było opisanie zawartości, głównych celów programowych oraz kierunków rozwoju gminy nakreślonych w Studium. Opisano powiązania Studium z innymi dokumentami planistycznymi oraz nakreślono problemy i cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Studium.

W kolejnych rozdziałach opisano stan, funkcjonowanie oraz istniejące problemy środowiska gminy. Jako podstawowe składniki przyjęto powietrze atmosferyczne i klimat; budowę

geologiczną, gleby i rzeźbę terenu; wody powierzchniowe i podziemne; faunę i florę; krajobraz; ludność i dziedzictwo kulturowe. Następnie opisano środowisko przyrodnicze gminy objęte formami ochrony.

Znaczną część Prognozy zajmuje ocena skutków środowiskowych realizacji Studium. Zmian w Studium dokonano wyłącznie w następujących jednostkach urbanistycznych:

- A – lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,
- C5, C6, C8 – powiększenie terenów rozwojowych budownictwa mieszkaniowego,
- H1, H2 – uwzględnienie terenów pod lokalizację węzła drogi ekspresowej S69,
- L – uwzględnienie nowych terenów przejętych przez miasto od gminy Łodygowice.

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy zatem głównie tych terenów.

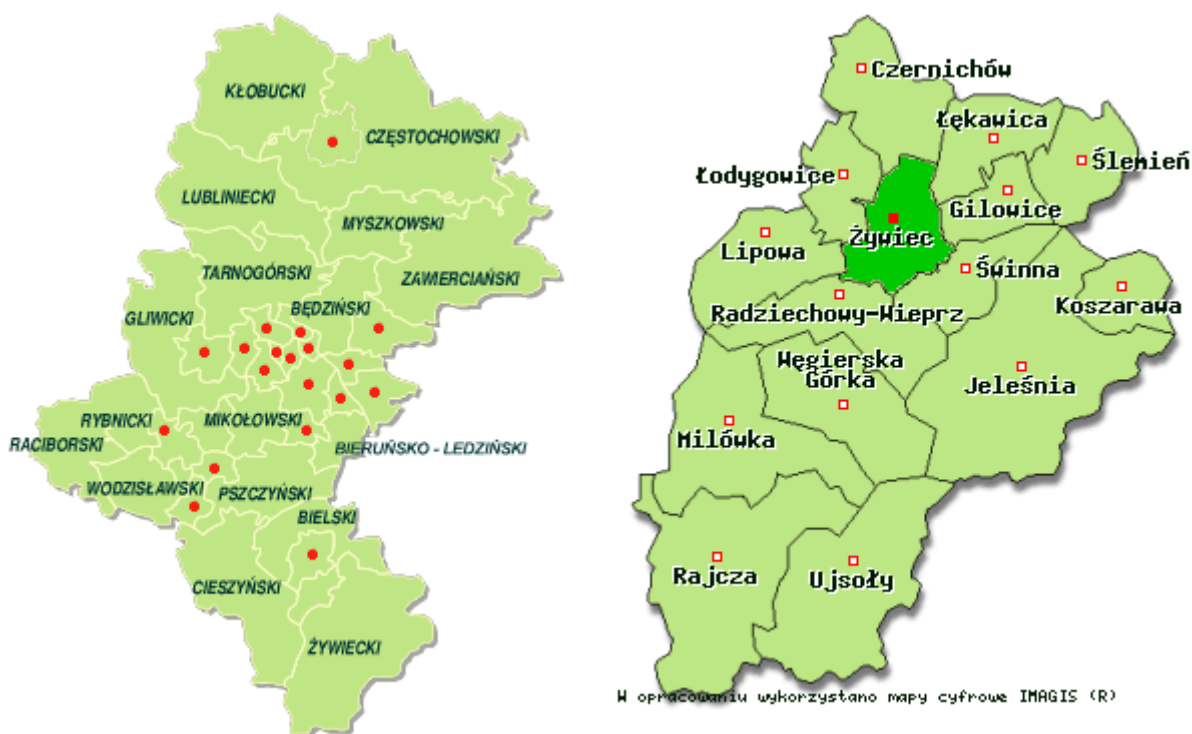
W Prognozie przeanalizowano skutki środowiskowe wynikające z projektowanego przeznaczenia terenów, wpływ ustaleń Studium na obszary chronione oraz dokonano oceny skutków realizacji ustaleń Studium na poszczególne składowe środowiska.

Następnym etapem była analiza rozwiązań alternatywnych do zapisów Studium oraz propozycje rozwiązań służące zapobieganiu negatywnemu oddziaływaniu na środowisko. Kolejnym wykonaną czynnością było określenie potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji Studium. Końcowe rozdziały Prognozy przedstawiały metody weryfikacji stopnia realizacji zapisów Studium oraz mówiły o możliwości negatywnego wpływu zapisów tego dokumentu na dalsze otoczenie. Całość Prognozy uzupełniono streszczeniem opracowanym w języku niespecjalistycznym.

Podstawową trudnością w sporządzaniu Prognozy jest ogólny charakter projektu, co sprawia, że sformułowania dokumentu mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji przedsięwzięcia. Ze względu na brak szczegółów odnośnie sposobu realizacji poszczególnych zadań, w niniejszej Prognozie zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań. Materiały źródłowe pozwoliły określić stan i funkcjonowanie środowiska na obszarze objętym granicą opracowania i jego otoczeniu oraz wskazać potencjalne zagrożenia środowiska i wpływ ustaleń projektowanego SUiKZP na jego funkcjonowanie.

2 Ogólna charakterystyka obszaru opracowania

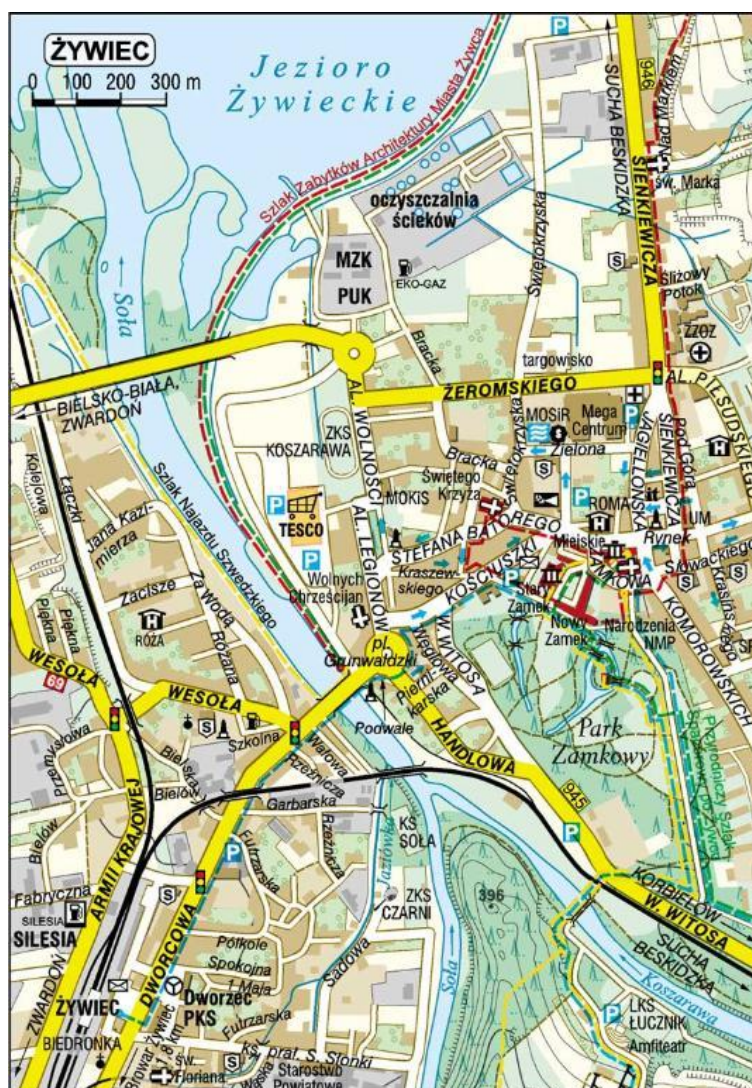
Żywiec jest to miasto powiatowe położone w województwie śląskim u zbiegu rzek Soły i Koszarawy, w Kotlinie Żywieckiej, nad Jeziorem Żywieckim. Obszar gminy Żywiec wg podziału fizyczno-geograficznego Polski znajduje się w prowincji Karpaty i Podkarpacie, podprowincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, regionie Beskidy Zachodnie, na terenie następujących mezoregionów - Kotlina Żywiecka, Beskid Mały i Beskid Żywiecki. Powierzchnia miasta wynosi ok. 50 km². W miejscu, gdzie Soła osiąga początek przełomowej doliny, wybudowano roku 1968 zaporę ziemną, która spiętrza wody na powierzchni 10,6 km², tworząc tzw. Jezioro Żywieckie. Miasto leży na wysokości 245-375 m n.p.m. Według danych Urzędu Statystycznego w Katowicach z listopada 2007r., miasto liczyło 32 242 mieszkańców.

Ryc.1. Położenie gminy Żywiec na tle województwa śląskiego.
Źródło: www.gminypolskie.pl.

Miasto o ponad 700-letniej historii to jedno z najbardziej interesujących miast województwa śląskiego. Jest znakomitą bazą wypadową w góry i leży na ważnym międzynarodowym szlaku komunikacyjnym do Słowacji i Czech, a także dalej na południe Europy. Pobliskie Jezioro Żywieckie stanowi prawdziwy raj dla miłośników sportów

wodnych, a bliskość ośrodków sportów zimowych, takich jak Korbielów, Zwardoń czy Szczyrk, wyposażonych w liczne wyciągi, przyciąga zimą rzesze narciarzy.

Ryc.2. Plan fragmentu miasta.
Źródło: www.polskaniezwykla.pl

Gospodarka wodno – ściekowa

Źródłem wody pitnej dla miasta Żywiec jest istniejące ujęcie na rzece Koszarawie. Ponadto na terenie miasta Żywiec znajdują się 23 studnie. Biorąc pod uwagę ilości wód ujmowanych przez przemysł ($2690,90 \text{ m}^3/\text{d}$) sumaryczne zasoby eksploatacyjne wynoszą $12767,54 \text{ m}^3/\text{d}$.

Żywiec w chwili obecnej posiada 20% deficyt w zakresie sieci wodociągowej. Istniejące ujęcia i sieć wodociągowa nie stanowią wystarczającego zabezpieczenia dla rozwijającego się miasta. Stąd konieczność rozbudowy sieci wodociągowej zabezpieczającej jego potrzeby. Ponadto należy przebadać istniejącą sieć wodociągową pod względem

szczelności. W zabudowie mieszkaniowej Żywca dominują budynki posiadające wewnętrzną instalację wodno – kanalizacyjną.

W centrum miasta istnieje sieć kanalizacji doprowadzającej ścieki do istniejącej oczyszczalni. Wydajność oczyszczalni na dzień dzisiejszy, po modernizacji, wynosi 23000 m³/d. Ogólna długość kanalizacji sanitarnej to około 57 km, z czego 39.0 km to sieć rozdzielcza, a 7.4 km to przyłącza. Ze względu na nieszczelność instalacji do oczyszczalni wpływają również wody infiltracyjne i opadowe. Pozostałe budynki teoretycznie posiadają szczelne zbiorniki przydomowe z okresowym wywożeniem ścieków.

Sieć gazowa

Zrealizowane doprowadzenie zaopatrzenia w gaz obejmuje tereny dzielnic Zabłocia i Śródmieścia. Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego dla miasta zakładał objęcie zasilaniem w gaz ok. 9% mieszkań. Główne zasilanie odbywa się poprzez *Główny punkt przyłączy* na terenie Zabłocia z gazociągu 0 300 CN 6.3 przechodzącego w pobliżu południowej granicy miasta. Długość sieci gazowej w mieście wynosiła w 1998 r – 34 km, co dawało 0,6 % ogólnej sieci gazowej w byłym województwie bielskim. Pod względem długości sieci gazowej miasto zajmuje 39 miejsce w województwie.

Energetyka

Miasto Żywiec zaopatrywane jest w energię elektryczną poprzez rozbudowany układ sieci napowietrznych przesyłowych wysokiego napięcia, sieci średniego napięcia oraz sieci niskiego napięcia i szereg stacji transformatorowych. Sukcesywnie należy, w obszarach zainwestowanych, dążyć do dalszej wymiany napowietrznej sieci SN na sieci kablowe. Zakłada się modernizację istniejących stacji transformatorowych i sieci rozdzielczych

Gospodarka cieplna

Miasto posiada ciepłownię komunalną „Ekoterm” obsługującą tereny miasta położone po prawej stronie rzeki Soły. Systematyczne zwiększanie wydajności kotłowni pod Grapą spowodowało wyłączenia z pracy i likwidacje kotłowni: na osiedlu 700 lecia, na osiedlu XX lecia, na osiedlu pod Grapą, na osiedlu Młodych. Możliwa wydajność kotłowni komunalnej wynosi 50 Gcal/h. Oprócz kotłowni Pod Grapą na terenie miasta występują kotłownie przemysłowe, z których największe to Kotłownia Fabryki Wtryskarek 35 Gcal/h, i Fabryki Papieru - nastawione są one głównie na zaopatrzenie odbiorców przemysłowych.

Gospodarka odpadami

Na terenie miasta Żywiec znajduje się duża liczba zakładów przemysłowych, zakłady mięsne, piekarnie, zakłady zajmujące się blacharstwem i mechaniką pojazdową, warsztaty stolarskie, firmy transportowe i inne. Wraz z mieszkańcami i turystami odwiedzającymi miasto – są one źródłem odpadów komunalnych i przemysłowych. Do typowych odpadów komunalnych, powstających na terenie miasta Żywiec, należą: odpady z gospodarstw domowych, nieczystości gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, żużel z kotłowni opalanych paliwem stałym, gruz z rozbiórek budynków, odpady z obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności, odpady z terenów otwartych: ulic, placów, z pielęgnacji terenów zielonych, itp. Wśród odpadów komunalnych występują odpady niebezpieczne jak np. farby, rozpuszczalniki, odczynniki fotograficzne, środki ochrony roślin czy zużyte świetlówki, niektóre odpady powstające w zakładach opieki zdrowotnej.

Od 1995 roku w Żywcu funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych połączony z odzyskiem surowców wtórnych. W 1998 roku mieszkańcy Żywca zaczęli wytwarzać i wykorzystywać również bioodpady. Systemem tym objętych jest około 90% nieruchomości, a także punkty gastronomiczne, obiekty służby zdrowia, hotele, itp.

Usuwanie odpadów zajmuje się Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. Zadaniem przedsiębiorstwa jest między innymi organizacja i odbiór odpadów komunalnych, surowców wtórnych, odpadów organicznych i szkodliwych dla środowiska. Niektóre rodzaje odpadów, w tym niebezpiecznych, są przywożone bezpośrednio do miejsca unieszkodliwiania przez mieszkańców miasta.

Składowisko zlokalizowane jest w części nieczynnego wyrobiska gliny. Składa się z dwóch samodzielnych kwater wraz z obiektami technologicznymi i urządzeniami do podczyszczania wód odciekowych.

Komunikacja

Do najważniejszych relacji zewnętrznych, dla których istotne znaczenie ma jakość powiązań komunikacyjnych, zaliczyć należy kierunki: Bielsko Biała (tradycyjny ośrodek o randze regionalnej; lokalizacja miejsc pracy); Katowice (ośrodek o znaczeniu wojewódzkim); Kraków (tradycyjny ośrodek o znaczeniu ponadregionalnym). Powiązania na tych kierunkach zapewnione są poprzez istniejącą sieć dróg krajowych i wojewódzkich: z Bielskiem: drogą krajową Nr 94 lub alternatywnie przez Buczkowice drogą wojewódzką Nr 942; z Katowicami: drogą krajową Nr 94 i dalej DK; z Krakowem: przez Bielsko i dalej drogą

krajową Nr 96 lub drogami wojewódzkimi 946 i 947 do Kobiernic i dalej DK 96; alternatywnie przez Suchą Beskidzką (droga wojewódzka 946) i dalej przez Wadowice DK 96.

Ze względu na przygraniczne położenie ważna jest dostępność komunikacyjna przejść granicznych. Stwierdzić należy, że Żywiec posiada dobre powiązania z czterema drogowymi i jednym kolejowym przejściem granicznym. Istotne są również powiązania lokalne z gminami należącymi do powiatu. Zapewnione są one poprzez istniejącą sieć dróg wojewódzkich oraz w ograniczonym zakresie poprzez linie kolejowe.

Podstawowy układ drogowo - uliczny Żywca tworzą: drogi krajowe (nr 94 relacji Bielsko Biała – Żywiec), nr 944 relacji Żywiec - Laliki - Zwardoń - granica państwa); drogi wojewódzkie (nr 945 relacji Żywiec - Jeleśnia - Korbielów - granica państwa; nr 946 relacji Żywiec - Sucha Beskidzka, nr 947 relacji Oczków - Tresna – Kobiernice) oraz liczne drogi powiatowe i miejskie.

Przez obszar miasta przebiegają dwie linie kolejowe PKP: drugorzędna, jednotorowa Nr 39 relacji Bielsko Biała - Żywiec - Zwardoń; drugorzędna, jednotorowa Nr 97 relacji Żywiec - Sucha Beskidzka. Są to linie prowadzące ruch mieszany, pasażersko - towarowy.

Autobusowa komunikacja realizowana przez PKS ma podstawowe znaczenie głównie dla obsługi powiązań lokalnych, międzygminnych. znaczna częstotliwość kursowania na liniach lokalnych w zasadzie w poprawny sposób zapewnia obsługę występujących potoków pasażerskich. Przy ul. Dworcowej *vis a vis* dworca PKP zlokalizowany jest Dworzec autobusowy PKS. Stwierdzić należy, że miasto Żywiec posiada dobrze rozwiniętą sieć linii komunikacji publicznej charakteryzującą się układem promienistym.

3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca

3.1 Zawartość, cele i kierunki rozwoju Studium

Zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym identyfikacja ważniejszych walorów środowiska przyrodniczego, problemów zagospodarowania przestrzennego gminy oraz potrzeb rozwojowych użytkowników przestrzeni. W oparciu o analizę wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy, określono kierunki jej rozwoju przestrzennego.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego przedstawione w Studium są wynikiem zarówno uwarunkowań zewnętrznych, jak również wewnętrznych rozwoju gminy. Uwarunkowania te zostały zidentyfikowane w dokumentach strategicznych, programujących rozwój gminy nie tylko aspekcie lokalnym, ale i w aspekcie powiązań z obszarem powiatu, województwa oraz kraju.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca jest opracowaniem stanowiącym akt kierownictwa wewnętrznego Władz Samorządowych. Jest opracowaniem strategicznym, zobowiązującym władze do prowadzenia polityki w zakresie gospodarki przestrzennej określonej w Studium. Stanowi ono całościowy dokument formalny i merytoryczny, określający zasady i kierunki przestrzennego rozwoju miasta. W oparciu o Studium miasto prowadzi politykę budżetową, opracowuje plany zagospodarowania przestrzennego, opracowuje programy przekształceń różnych systemów miejskich, sporządza decyzje o warunkach zabudowy w obszarach nie objętych planami zagospodarowania przestrzennego.

Studium składa się z dwóch części:

- Część I - UWARUNKOWANIA , STUDIA I ANALIZY
- Część II - KIERUNKI ROZWOJU

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywiec sporządzone w 1999 roku i uchwalone Uchwałą nr XXII/525/2000 z dnia 29 czerwca 2000 r. stanowi określenie polityki przestrzennej miasta. Wymagana zmiana nie wymusza rewizji tej polityki, a jedynie uzupełnienia treści o zmiany określone w Uchwale Nr LXI541/2005 z dnia 29 grudnia 2005r. w sprawie przystąpienia do zmian Studium uwarunkowań i kierunków

zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca. Z tego względu zdecydowano się na pozostawienie uwarunkowań, oparciu o które zbudowano politykę przestrzenną miasta, w niezmienionym stanie. Zmiana dotyczy jedynie części II opracowania „Kierunki rozwoju”

Dokonano zmian w następujących jednostkach urbanistycznych:

- A – lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,
- C5, C6, C8 – powiększenie terenów rozwojowych budownictwa mieszkaniowego,
- H1, H2 – uwzględnienie terenów pod lokalizację węzła drogi ekspresowej S69,
- L – uwzględnienie nowych terenów przejętych przez miasto od gminy Łodygowice.

Głównym celem rozwoju przestrzennego jest harmonijny, równomierny rozwój całego organizmu miejskiego z jego podstawowymi funkcjami, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji obsługi regionu i funkcji wypoczynkowo turystycznej, przy zachowaniu wartości kulturowych, powstrzymaniu degradacji oraz przywracaniu walorów środowiska naturalnego. Osiągnięcie celu głównego jest możliwe poprzez realizację celów strategicznych długo i średniookresowych, jakimi są: przywrócenie równowagi ekologicznej (w zakresie ochrony powietrza, powierzchni, wód powierzchniowych i podziemnych), rozwój poszczególnych elementów zagospodarowania (modernizacja i przebudowa układu komunikacji kołowej, modernizacja układu komunikacji kolejowej, rozwój funkcji rekreacji i turystyki, zrównoważenie potrzeb mieszkaniowych, realizację funkcji usługowych i komercyjnych, doinwestowanie infrastruktury technicznej, zmniejszenie liczby bezrobotnych).

Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca w omawianym dokumencie opisano z wyszczególnieniem prognoz demograficznych, ustaleń w zakresie środowiska, ustaleń dotyczących ochrony konserwatorskiej, ustaleń dla terenów otwartych, ustaleń dla terenów zainwestowanych. Opisano kierunki rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej miasta, kierunki rozwoju komunikacji, a także podano ustalenia dla jednostek strukturalnych.

3.2 Powiązania Studium z innymi dokumentami planistycznymi

Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Żywiec uwzględniają uwarunkowania zewnętrzne określone w:

- Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Śląskiego na lata 2000 - 2020;
- Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego;

A także uwarunkowania wewnętrzne określone w opracowaniach i analizach sporządzonych dla gminy jak i powiatu żywieckiego.

3.3 Problemy i cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Studium

Celem ochrony przyrody, zgodnie z *ustawą o ochronie przyrody* jest:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- zachowanie różnorodności biologicznej;
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych,
a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca przedstawia ustalenia dotyczące środowiska. Dzieli je na następujące podkategorie: warunki klimatyczne, kopaliny, budownictwo, wody (podziemne i powierzchniowe), zaopatrzenie w wodę, ochrona powierzchni ziemi i wartości przyrodniczych, ochrona przed hałasem i wibracjami, ochrona powietrza atmosferycznego, składowanie odpadów, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ochrona przed promieniowaniem niejonizującym, obszary ograniczonego użytkowania, możliwości i perspektywy rozwojowe związane z zagadnieniami przyrodniczymi i ochrony środowiska, obszary prawnej ochrony przyrody oraz obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych.

Aspekt „środowiskowy” można znaleźć ponadto w kolejnych podrozdziałach dotyczących kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca. Między innymi w ustaleniach dotyczących ochrony konserwatorskiej, ustaleniach dla terenów otwartych i zainwestowanych. Także w kierunkach rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej miasta, kierunkach rozwoju komunikacji oraz w ustaleniach dla jednostek strukturalnych. Szczegółowe aspekty dotyczące problemów i celów ochrony środowiska zostały przedstawione w pozostałych rozdziałach niniejszego opracowania.

4 Stan, funkcjonowanie oraz istniejące problemy środowiska miasta Żywca

4.1 Powietrze atmosferyczne i klimat

Żywiec jest największym miastem Kotliny Żywieckiej, która wchodzi w skład jednostki fizycznogeograficznej zwanej Beskidami Zachodnimi. Według klasyfikacji klimatycznej Gumińskiego rejon ten należy do karpackiej dzielnicy klimatycznej i charakteryzuje się niezbyt wysoką średnią roczną temperaturą powietrza (57°C), stosunkowo wysoką roczną sumą opadów (800- 1300 mm), znaczną liczbą dni przymrozkowych (do 200) i mroźnych (ponad 100). Okres wegetacyjny trwa tutaj poniżej 160 dni. Cechą charakterystyczną tej dzielnicy klimatycznej jest występowanie piętrowości klimatycznej, związanej z wysokością nad poziom morza.

Żywiec jako stosunkowo duże skupisko ludzi i przemysłu wytwarza własny klimat lokalny. Cechami dominującymi tego klimatu jest występowanie podwyższonych w stosunku do otoczenia temperatur powietrza związanych z miejską wyspą ciepła wraz z zmianami w strukturze pola wiatru nad miastem (globalne zmniejszenie prędkości przez występowanie lokalnych zawirowań). Latem na klimat Żywca ma nieznacznie łagodzący wpływ obecność zbiornika wodnego Jeziora Żywieckiego. Położenie geograficzne Żywca w kotlinie sprzyja zatem powstawaniu nad miastem częstych sytuacji inwersyjnych (szczególnie w chłodnej porze roku) i powodować może lokalne zagrożenia smogiem.

Celem ograniczenia ilości i rodzajów powstających na terenie miasta zanieczyszczeń należy konsekwentnie realizować politykę zmierzającą do likwidacji tzw. niskiej emisji, czyli małych, lokalnych kotłowni, pieców i palenisk domowych opalanych nieuszlachetnionym węglem; rozbudowywać sieć ciepłą i gazową, dążyć do ograniczenia ruchu pojazdów w centrum miasta, poprzez budowę obwodnicy, nakładać na zakłady przemysłowe obowiązki zmuszające je do ograniczenia uciążliwości. Powyższe zalecenia dotyczą w pierwszej kolejności obszarów inwersyjnych, położonych poniżej poziomnicy 360 m.

4.2 Budowa geologiczna, gleby oraz rzeźba terenu

Budowa geologiczna

Obszar miasta Żywiec leżący w południowo-wschodniej części Kotliny Żywieckiej i charakteryzuje się skomplikowaną budową czwartorzędowego podłoża. Na obszarze tym, wzdłuż stref dyslokacji Soły i Koszarawy dochodzi do kontaktu trzech jednostek tektoniczno-facjalnych polskich Karpat fliszowych (jednostki podśląskiej i przedmagurskiej).

W północnej części miasta występują wychodnie kredowo-trzeciorzędowych piaskowców i zlepieńców istebniańskich składających się głównie z gruboławicowych oraz gruboziarnistych piaskowców i zlepieńców o zróżnicowanej miąższości. W skład ławic wchodzi dobrze wysortowany materiał złożony głównie z kwarcu (ok. 64 %), często zwietrzałych skaleni (ok. 8 %) oraz w mniejszych ilościach muskowitu. W zlepieńcach dobrze widoczne są okruchy skał magmowych i metamorficznych (granitoidy, gnejsy, łupki: biotytowe, chlortowe i serycytowe) oraz osadowych (wapienie). Spoiwo piaskowców jest ilasto-żelaziste, rzadko ilasto-węglanowe, natomiast w zlepieńcach jest ono piaszczysto-żelaziste.

Na powierzchniach omawianego obszaru występują utwory czwartorzędowe dwóch głównych grup genetycznych: osadów rzecznych, wykształconych wzdłuż głównych dolin rzecznych i ich dopływów oraz różnowiekowych glin lessopodobnych, występujących na całym obszarze na zachód od Soły i na północ od Koszarawy, pokrywając również starsze obszary rzeczne.

Wśród utworów czwartorzędowych należy jeszcze uwzględnić utwory koluwalne, tj. osady osuwisk współcześnie tworzących się jak i osuwisk starszych (przedhaloceńskich). Osady te odgrywają dużą rolę w masywie Grojca. W ich budowie dominują głazy, bloki, rumosze skalne, gliny oraz całe pakiety przemieszczonego grawitacyjnie fliszu.

Surowce mineralne

Na obszarze gminy Żywiec stwierdzono występowanie tylko pospolitych kopalin skalnych, takich jak: kruszywa naturalne (żwiry), kopaliny ilaste ceramiki budowlanej (gliny lessopodobne), piaskowce, wapienie.

Na terenie miasta udokumentowano dwa złoża kruszywa naturalnego:

- Złoże „Żywiec-Tresna” - położone w południowej części zbiornika zaporowego Tresna (Jeziora Żywieckiego), zbudowane z pokładów żwiru zalegających pod

nakładem 0,8 m. Z uwagi na pogorszenie się warunków eksploatacyjnych złoża aktualnie nie nadaje się do wykorzystania. Jedynie w rejonie ujścia rzeki Żylicy w ramach przedsięwzięcia rekultywacyjno, pogłębiającego zbiornik Tresna prowadzona jest eksploatacja zachodniej części tego złoża.

- Złoże Łękawica – zalegające na prawym brzegu potoku Łękawica, kilkaset metrów od Jeziora Żywieckiego. Budują je pokłady żwiru, zalegające pod nakładem ok. 0,8 m. Wschodnia część złoża znajduje się na terenie gminy Gilowice. Aktualnie złoża to stanowi rezerwę zasobową, a w przypadku podjęcia jego eksploatacji kopalina powinna być uszlachetniana.

Kopaliny ilaste ceramiki budowlanej (gliny lessopodobne) zalegają w zachodniej części gminy, na skraju miasta. Były one wykorzystywane do produkcji cegieł od czasów przedwojennych. Po wojnie udokumentowano tu kolejne złoża: Żywiec, Żywiec 2 i Żywiec 3. Aktualnie w Bilansie Zasobów Kopalin figuruje tylko złoża Żywiec 3, zbudowane z glin pylastych, lessopodobnych, należących do stropowej części tzw. wysokiej terasy akumulacyjnej rzeki Soły. Złoże eksploatowane do 1995 r., obecnie w jego wschodniej, wyeksploatowanej już części, jest miejscem lokalizacji składowiska odpadów dla gminy Żywiec i gmin sąsiednich. Natomiast niedostępna część złoża stanowi zaplecze kopaliny ilastej dla ceramiki budowlanej, gdyż w gminie praktycznie brak możliwości udokumentowania nowych złóż tego surowca.

Na terenie gminy występują złoża piaskowców grodzkich, grójeckich i istebniańskich wykorzystane dotychczas w niewielkim stopniu. Pozyskanie na niewielką skalę bloków skalnych piaskowca grodzkiego i grojeckiego prowadzono dotychczas na północno-wschodnich stokach Grojca. Natomiast piaskowce istebniańskie pozyskiwano w północnej części gminy Żywiec, położonej obecnie w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Małego.

Złoża wapieni cieszyńskich okresu kredowego występują w północnej części masywu Grojca. Dla złoża wyznaczono obszar perspektywiczny z jednoczesnym określeniem przydatności surowca do celów budowlanych i drogowych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że perspektywy udokumentowania nowych złóż kopaliny naturalnych na terenie gminy Żywiec są niewielkie ze względu na znaczny stopień zagospodarowania terenu gminy, rekreacyjne funkcje terenu, ochronę walorów przyrodniczych, zagrożenie powodziowe.

Warunki geologiczno-inżynierskie

Na obszarze miasta Żywiec występują obszary osuwisk i tereny zagrożone osuwiskami (całkowicie nieprzydatne do lokalizowania obiektów budowlanych) oraz obszary utrudniające budownictwo. Tereny osuwisk i zagrożone osuwiskami obejmują formy czynne jak i częściowo ustabilizowane, których największe nagromadzenie występuje w obrębie masywu Grojca. Tu też występuje największe zagrożenie dla istniejących już obiektów budowlanych - *Grojec Bieguny*.

Gleby

Typologicznie gleby występujące na terenie Żywca należą do kilku klas brunatnoziemnych, bielicoziemnych, gleb napływowych oraz gleb zabagnianych.

Najpowszechniej reprezentowane są gleby trzech pierwszych klas. Są to gleby brunatne właściwe i brunatne kwaśne - wytworzone z ilów węglanowych i skał fliszowych, a także utworów gliniastych i pyłowych, mady brunatne wytworzone z glin o różnym stopniu ziarnistości oraz gleby bielicowe i bielice powstałe głównie ze skał fliszowych. Najliczniej reprezentowane są gleby brunatne, zajmują bowiem ponad połowę powierzchni gminy (53%). Pokrywają one obszar położony w widłach Soły i Koszarawy (masyw Grojca), południowo-zachodni skraj gminy (Radziechowy), wąski, najdalej wysunięty na północ pas (Kocierz Moszczanicki), a także całą centralną część Żywca z wyłączeniem dość wąskiego pasa obejmującego system jarów o stromo nachylonych zboczach, ciągnący się od zatoki przy osiedlu „Na Wzgórzu”, poprzez północną część Kocurowa, aż po Łyskę. W pasie tym zlokalizowane są gleby bielicowe, znacznie uboższe od brunatnych, o wyraźnie kwaśnym odczynie. Ponadto występują one w okolicach Oczkowa, oraz w południowo-zachodniej części Żywca, przy granicy z gminą Pietrzykowice. W sumie zajmują one 13% powierzchni gminy. Trzecim dość licznie reprezentowanym typem gleb są mady brunatne (13%). Ich obecność jest związana z położeniem Żywca w dolinach dwóch rzek górskich - Soły i Koszarawy. Większe kompleksy gleb w typie mad brunatnych zlokalizowane są w Żywcu na obrzeżach Soły i Koszarawy, na północ od Leśnianki, a także w dolinie Łękawki.

Ponad połowę powierzchni Żywca zajmują gleby użytkowane rolniczo, w tym ponad 9% zajmują użytki zielone. Pod względem bonitacji gruntów ornych zdecydowana ich większość reprezentuje III i IV klasę tj. gleby orne dobre, średnio dobre, oraz gleby orne średniej jakości. Podobnie przedstawia się klasyfikacja użytków zielonych.

Powierzchniowo najpowszechniej reprezentowane są grunty klasy IV tj. gleby orne średniej jakości (32%). Dziś ich użytkowana rolniczo powierzchnia zmniejszyła się do 23%.

Gleby o najniższej bonitacji - klasa V i VI stanowią niewielki procentowo wycinek powierzchni gminy (10%). Ich większe skupiska zlokalizowane są przy południowej granicy lasów w Oczkowie, nad Łękawką oraz w okolicach Grojca. Ich niewielka część została przeznaczona pod zalesienie.

Pod względem możliwości rolniczego wykorzystania poszczególnych typów gleb, wyróżniono na terenie Żywca pięć kompleksów gleb ornych. Najpowszechniejszy z nich to kompleks zbożowy górski.

Rzeźba terenu

Ukształtowanie terenu Żywiecczyny ma cechy krajobrazowe gór średnich, o wysokościach nad poziomem morza mieszczących się w granicach od 600 do 1400 m. jedynie dwa najwyższe szczyty Beskidów przekraczają 1500 m. n.p.m. (położone tu Pilsko - 1557 m., oraz Babia Góra - 1725m.). Grzbiety Beskidów mają z reguły widlasty układ, a wskutek stosunkowo małej odporności budujących ten region skał fliszu karpackiego i dużej intensywności procesów erozyjnych deniwelujących rzeźbę (peryglacjalnych) posiadają one zaokrąglone kształty i przeważnie łagodne stożki.

Kotlina Żywiecka - największa z kotlin beskidzkich - ma powierzchnię ponad 100 km². Została wypreparowana w mniej odpornych partiach skalnych fliszu. Ma kształt trójkąta, którego jeden wierzchołek zwrócony jest na południe (Cięcina), drugi na północny zachód (Wilkowice), a trzeci na północny wschód (Moszczanica). Otoczona jest ze wszystkich stron pasmami górkami wznoszącymi się ponad jej dno i jedynie na pñ.-zach. szerokie obniżenie (Bramy Wilkowicka) łączy ją z Pogórzem Śląskim. W centrum kotliny, przy ujściu rzeki Koszarawy do Soły znajduje się główny ośrodek tego gęsto zaludnionego regionu - miasto Żywiec. Na północ od miasta utworzono po wybudowaniu zapory w Tresnej największy ze sztucznych zbiorników kaskady Soły - tzw. Jezioro Żywieckie (10,6 km² pow.). Nad miastem góruje samotny szczyt Grojec (612 m. n.p.m.). Beskid Żywiecki stanowi najwyższą część Beskidów Zachodnich.

4.3 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody podziemne

Na obszarze Żywca stwierdzono występowanie dwóch głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP). Są to Użytkowy Poziom Wód Podziemnych okresu czwartorzędowego nr 446 – Dolina rzeki Soły oraz Główny Zbiornik Wód Podziemnych okresu kredowego nr 447 – Warstwy Godula-Beskid Mały. Ponadto wydzielono fliszowy zbiornik wód zwykłych (ZWZ), związany z utworami warstw istebniańskich.

UPWP 446 Dolina rzeki Soły. Zbiornik doliny rzeki Soły ciągnie się od okolic Milówki na południu, po brzeg Karpat na północy. Powierzchnia tego zbiornika, należąca do obszaru najwyższej ochrony (ONO), wynosi ok. 116 km². Obszar wysokiej ochrony (OWO) rozciągający się po obu stronach zbiornika wynosi ok. 419 km². Sam zbiornik zbudowany jest z czwartorzędowych utworów aluwialnych, o miąższości od kilku do kilkunastu metrów.

Na terenie miasta Żywiec znajduje się tylko niewielki fragment tego zbiornika rozciągający się od rejonu Grojca na południu po Czernichów na północy. Duża część zbiornika jest wyłączona z eksploatacji ze względu na obecność zbiornika wód powierzchniowych Tresna.

Zwierciadło ma charakter swobodny, a jego wahania są niewielkie i dochodzą od kilkudziesięciu centymetrów do 2,0 m. W pobliżu koryta rzeki stany wód podziemnych ściśle uzależnione są od stanów wody w rzece.

Poziom wodonośny omawianego zbiornika zasilany jest przeważnie w drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych, a w mniejszym stopniu dopływem wód z podłoża i lokalnie z cieków powierzchniowych, a także spływem ze zboczy.

GZWP 447 – Warstwy Godula-Beskid Mały. Na terenie Żywca zbiornik ten występuje tylko w niewielkim fragmencie – rejon Beskidu Małego. Zbiornik ten, o powierzchni 216 km², zbudowany jest z warstw godulskich zaliczanych do kredowych utworów fliszowych. Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny lub słabo napięty i kształtuje się na poziomie kilku metrów poniżej powierzchni terenu.

Zbiornik Wód Zwykłych. Zbiornik Wód Zwykłych związany z warstwami istebniańskimi

(kreda-paleocen) zajmuje mały obszar przylegający od południa do zbiornika Beskidu Małego. Ze względu na brak rozpoznania hydrogeologicznego należy przyjąć, że zbiornik ten ma takie same cechy jak wyżej opisany zbiornik Beskidu Małego.

Wody powierzchniowe

Górski charakter terenów otaczających miasto Żywiec powoduje, że spływy powierzchniowe przybierają postać rzek, oraz stałych lub okresowych potoków. Występujące tu ciekły wodne to: rzeka Łękawka, potok Moszczanka, rzeka Koszarawa, rzeka Soła, potok Leśnianka łączący się z rzeką Sołą, potok Żarnówka wraz z potokiem Kotlina oraz rzeka Żylica wraz z dopływem Kalonka. Ponadto na obszarze Żywca występują rowy melioracyjne.

Głównymi, największymi ciekami wodnymi na terenie miasta są: rzeka Soła, Koszarawa (łączą się na terenie miasta) oraz rzeka Żylica.

Rzeka Soła, o długości 88,9 km, jest najbardziej zasobną w wodę rzeką rejonu Beskidu Żywieckiego. Powierzchnia zlewni Soły wynosi 1390,6 km². Zasadlająca dno rzeki litofauna odzwierciedla górski charakter rzeki. Rzeka zasilana jest spływami powierzchniowymi, co w terenie górskim powoduje szybkie przybory wody w okresach intensywnych opadów atmosferycznych.

Rzeka Żylica (inne nazwy: Żylcza, Żelcza) była przed utworzeniem zbiornika Tresna największym, lewobrzeżnym dopływem rzeki Soły. Powierzchnia zlewni rzeki wynosi 103 km². Rzeka niesie duże ilości rumoszu odkładanego w dolinie Soły, na dnie zbiornika Tresna.

Rzeka Łękawka wypływa z południowego stoku Komonickiej Góry. Mimo, iż jej średni spadek wynosi 24°, rzeka nie prowadzi rumowiska, ponieważ w dolnym biegu rzeki, powyżej ujścia do zbiornika Tresna rzeczywisty spadek koryta jest znacznie mniejszy. Na tym odcinku rzeki prowadzona była eksploatacja koryta rzeki w celu pozyskania materiału budowlanego. Powierzchnia zlewni Łękawki wynosi 105 km².

Analizując stan czystości wód rzeki Soły, w oparciu o kryteria fizykochemiczne za 2000 r., można stwierdzić, że na odcinku od źródeł do ujścia do zbiornika Tresna prowadzi ona wody I, II, III klasy czystości. Jedynie na poziomie Milówki jakość wody nie odpowiada normatywom. Decydujący wpływ na klasę czystości miała zawiesina dyskwalifikująca jakość jej wód. Duże ilości zawiesiny mogły być spowodowane wezbraniami wywołanymi opadami deszczu oraz prowadzeniem prac regulacyjnych koryta rzeki. Spośród badanych dopływów

Soły rzeki: Koszarawa prowadziła wody głównie I klasy czystości, Łękawka III klasy a Leśnianka nie odpowiadające normatywom.

Na podstawie porównania wyników badań z lat 1999 i 2000 można stwierdzić, że nastąpiła poprawa jakości wód rzeki Soły i jej dopływów.

Rzeka Żylica w górnym biegu prowadzi wody I klasy czystości. Poniżej miejscowości Szczyrki i Rybarzowice w 5,6 km biegu rzeki wzrasta do ponadnormatywnego zanieczyszczenia, odzyskując III klasę u ujścia do zbiornika Tresna.

Wody stojące

Jedynym akwenem wód stojących jest zbiornik zaporowy Tresna (zwany też Jeziolem Żywieckim). Powstał w 1967 r. na odcinku od miasta Żywiec do wsi Czernichów, przez spiętrzenie zaporą ziemną wód rzek Soły, Łękawki i Żylicy. Zapora usytuowana została na 40 km biegu rzeki Soły. Powierzchnia zlewni zbiornika obejmująca wszystkie jego dopływy wynosi 1036,6 km². Na terenie zlewni bezpośredniej zbiornika znajduje się dosyć gęsta zabudowa mieszkalna. W zbiorniku Tresna występują wahania poziomu wody sięgające kilku metrów, co zubaża wartość biologiczną ekosystemu. Jest to podyktowane zabiegami przeciwpowodziowymi. W wyniku odsłaniania znacznych powierzchni dna przyspieszona jest mineralizacja substancji organicznych, sprzyja ona wtórnemu zanieczyszczeniu zbiornika. Jednocześnie w zbiorniku nie wykształca się strefa litoralowa. Brak jest w nim skupisk roślinności wodnej. Linia brzegowa zbiornika jest dość dobrze rozwinięta. W południowej części jeziora znajduje się szereg wypłyceń, które mają szansę przekształcić się w przyszłości w wyspy wskutek nanoszenia materiału mineralnego z wodami rzek zasilających zbiornik.

W związku z rekreacyjnym wykorzystywaniem wód jeziora Żywieckiego przez mieszkańców Żywca oraz turystów Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna przeprowadziła badania wody zbiornika pod kątem przydatności do kąpieli. Próbkę pobrano w trzech miejscach i stwierdzono:

- ul. Św. Wita – woda przydatna do kąpieli pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym;
- Tresna – Zapora – spośród 11 pobranych próbek 9 wskazało na przydatność wody do kąpieli pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym, 1 na nieprzydatność do kąpieli pod względem fizykochemicznym (zawartość tlenu rozpuszczonego poniżej normy) i 1 na nieprzydatność do kąpieli pod względem mikrobiologicznym (obecność bakterii Salmonella);

- Zarzecz, ul. Plażowa - woda przydatna do kąpieli pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym.

Ponadto w celu oceny pod kątem wymagań, jakim powinna odpowiadać woda powierzchniowa wykorzystywana do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przeprowadzono badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne, których wyniki pozwoliły na zakwalifikowanie wody zbiornika do kategorii A2 – wody wymagającej typowego uzdatniania fizykochemicznego. Stwierdzono bowiem przekroczoną liczbę bakterii grupy *coli* typu kałowego i paciorkowców kałowych.

Strefy ochronne ujęć wodnych

W granicach miasta Żywiec wyznaczono następujące strefy ochronne ujęć wody: strefa ochrony bezpośredniej ujęcia Zakładów Piwowskich na rzece Sole, strefa ochrony sanitarnej dla istniejącego ujęcia wody na rzece Koszarawie dla wodociągu publicznego Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, strefa ochronna ujęcia wodnego Zakładów Piwowskich na rzece Leśniance.

4.4 Fauna i flora

Flora

Na analizowanym obszarze stwierdzono występowanie około 250 gatunków roślin naczyniowych. Urozmaicenie ekologiczne tej grupy roślin wskazuje na znaczne zróżnicowanie siedliskowe terenu, bowiem 55% reprezentuje gatunki leśne, 19% to gatunki łąkowe, 6,2% to typowe hydrofity, tj. gatunki związane z siedliskami wodnymi i bagiennymi, a 9% to gatunki siedlisk ruderalnych. Wśród nich 38 gatunków podlega ochronie gatunkowej. Są to m.in.: rosiczka okrągłolistna, orlik pospolity, bluszcz pospolity, dziewięsiś bezłodygowy, goryczka krzyżowa, parzydło leśne, skrzyp olbrzymi, tojad lisi, wawrzynek wilczelyko.

Wysokościowe położenie Żywca sytuuje go w podgórskim piętrze klimatyczno-roślinnym. Szczytowe partie pojedynczych wzniesień "zahaczają" o regiel dolny. Piętro pogórza jest w całych Karpatach piętrem najsilniej przekształconym przez człowieka. Przekształcenie owo polega głównie na wylesieniu ogromnych obszarów i zagospodarowaniu rolniczym, oraz przeznaczeniu pod zabudowę.

Obecnie lesistość omawianego obszaru wynosi jedynie około 11%. Największe skupiska lasów znajdują się w północnej, południowej i południowo-wschodniej części gminy. Zazwyczaj fitocenozy leśne sąsiadują bezpośrednio z obszarami użytkowanymi rolniczo tj. z trwałymi użytkami zielonymi lub agrocenozami. Lasy tego obszaru należą do kategorii "lasów wodochronnych położonych w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców". Dominujący tu siedliskowy typ lasu to - las górski.

Teren ten odznacza się bogatą rzeźbą, a to z kolei pociąga za sobą pewne zróżnicowanie szaty roślinnej, odzwierciedlającej zmienność warunków siedliskowych. W niektórych fragmentach drzewostanu dominują takie gatunki jak grab i lipa, w runie zaś występują gatunki żyznych siedlisk, w tym: zawilec, kokoryczki, gajowiec żółty, kopytnik, marzanka wonna i in. W innych zaś drzewostan buduje świerk i jodła, gdzieś również sosna. Runo tych fitocenoz jest znacznie uboższe, zbudowane z gatunków borowych takich jak - borówka czernica, kosmatka żółta, nerecznica szerokolistna czy mech płonnik.

Generalnie należałoby dążyć do zalesienia obszarów, szczególnie tych leżących pomiędzy wąskimi wyspami leśnymi. W wyniku zalesienia zostałyby przywrócone pierwotne układy fitocenotyczne. Osobnym problemem jest fakt, że łąki i murawy na Grojcu są również

siedliskiem licznych gatunków podlegających ochronie, w tym przede wszystkim kilku gatunków storczyków. Należałoby zatem przeprowadzić najpierw dokładną inwentaryzację szaty roślinnej tego terenu i dopiero wtedy podjąć decyzję o dalszych losach poszczególnych fitocenozy, w tym również o formie ich ochrony.

Zbiorowiska leśne zachowane na terenie gminy zajmują w sumie niewielką powierzchnię. Wśród nich dużą rolę odgrywają żyzne lasy liściaste. Z racji położenia w dolinie górskiej rzeki wraz z jej dopływami obecne są tutaj zbiorowiska związane z pasem przybrzeżnym cieków wodnych, takie jak łągi i zbiorowiska żwirowisk i aluwii rzecznych. Na analizowanym terenie należą do nich łąg topolowo-wierzbowy, podgórski łąg jesionowy, łąg jesionowy z jarzmianką oraz nadrzeczna olszyna górska i fragmentarycznie olszyna bagienna.

Przyrodniczo cenny fragment badanego terenu stanowią fitocenozy występujące na obrzeżu Soły i Koszarawy. Jest to pas typowej roślinności nadrzecznej, zbudowanej głównie przez fitocenozę łąg topolowo-wierzbowego oraz roślinność żwirowiskową.

Ciekawym elementem roślinności leśnej jest także obecność niewielkiego fragmentu łąg jesionowych z jarzmianką, zlokalizowanego na terenie uroczyska Grapa - w rezerwacie leśnym o tej samej nazwie.

Poza wymienionymi, na obszarze miasta występują ponadto fitocenozy grądu subkontynentalnego, żyznej buczyny karpackiej, boru mieszanego oraz monokultury, głównie świerkowe, będące pozostałością prowadzonej do niedawna w lasach karpackich gospodarki leśnej protegującej świerka nawet na siedliskach lasów liściastych.

Powierzchniowo największe kompleksy roślinności półnaturalnej stanowią fragmenty łąk kośnych. Wilgotniejsze siedliska zajmują zbiorowiska łąki z pewnym udziałem ziołorośli.

Obecność dużego zbiornika wodnego - Jeziora Żywieckiego, powstałego przez spiętrzenie wód Soły, powoduje, że na analizowanym obszarze pojawiły się siedliska dla bogatej roślinności hydrofitycznej.

Bardzo cennymi strukturami przyrodniczymi na terenie miasta są fitocenozy porastające masyw Grojca, Las Wita, zadrzewienia nad Koszarawą, Leśnianką i Łękawką, żwirowiska nad dwoma ostatnimi rzekami, zarośla wierzbowe u ujścia Soły do Jeziora Żywieckiego, oraz zbiorowiska leśne północnej części Żywca w dzielnicach Kocurów, Oczków, a także Las Łyska.

Bardzo istotne ze względów ekologicznych jest prawidłowe kształtowanie ekotonów tj. stref przejściowych pomiędzy różnymi typami zbiorowisk roślinnych. Konieczne jest

zachowanie odpowiednio rozległych stref przejściowych, umożliwiających koegzystencję gatunków charakterystycznych dla dwóch odrębnych biocenoz, a tym samym płynne przejście od jednego ekosystemu do drugiego. Prawidłowe ukształtowanie i wyznaczenie granicy polno-leśnej wymaga szczegółowego opracowania wykraczającego poza ramy niniejszego opracowania.

Na terenie Żywca znajduje się wyjątkowo liczna grupa drzew objętych ochroną poprzez nadanie im statusu pomnika przyrody.

Wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi wyróżnia się rejon Góry Grojec. Analizowany obszar cechuje się urozmaiconą budową geologiczną oraz zróżnicowaną pokrywą glebową, które znacząco wpływają na bogactwo siedliskowe i florystyczne. Teren ten wyróżnia się zróżnicowaną szatą roślinną, z udziałem płatów roślinności nieleśnej – naskalnej, murawowej, łąkowej, torfowiskowej oraz zaroślowej i leśnej. Na obszarze tym stwierdzone zostały następujące typy siedlisk przyrodniczych:

- torfowisko wysokie klasy *Oxycocco—Sphagneteta*,
- murawy z klasy *Festuco-Brometea*,
- łąki rajgrasowe z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*,
- szczelinowe zbiorowiska paproci z klasy *Asplenietea rupestris*,
- zachowane w stanie zbliżonym do naturalnego lasy grądowe z klasy *Quercus-Fagetea*,
- płaty zbiorowiska zbliżonego do Olszyny karpackiej z klasy *Quercus-Fagetea*.

Na terenie tym występują ponadto następujące rośliny objęte ścisłą ochroną gatunkową: cieszyńianka wiosenna, dziewięciśń bezłodygowy, goryczka krzyżowa, gorycz uszka orzęsiona, gółka długoostrogowa, kruszczyk szerokolistny, orlik pospolity, parzydło leśne, rosiczka okrągłolistna, storczyk męski, tojad lisi, wawrzynek wilcze łyko, zawilec wielkokwiatowy oraz objęte częściową ochroną gatunkową: bluszcz pospolity, fałdownik nastroszony, kalina koralowa, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, pierwiosnek wyniosły, przytulia wonna⁶.

Fauna

Na analizowanym terenie występuje około 200 gatunków kręgowców, w tym: ssaki reprezentowane są przez 25 gatunków, ptaki - 134 gatunki, gady - 5 gatunków, płazy - 9 gatunków, ryby i smoczkouste przez 29 gatunków.

⁶ Informacje uzyskane z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach

Wśród drobnej fauny ssaków odnotowano obecność m.in. nornicy rudej, karczownika ziemnowodnego, polnika burego i zwyczajnego, smużki, orzesznicy, nietoperzy. Ponadto zwierzynę leśną występującą na omawianym terenie reprezentują: lis, borsuk, dzik, sarna, jeleni.

Ptactwo wodno-błotne reprezentują: bocian biały, kaczka krzyżówka, perkoz, perkoz dwuczuby, zausznik, bączek, bocian czarny, cyraneczka, brodziec krwawodzioby i piskliwy, rybitwy zwyczajna i czarna, zimorodek.

Awifauna związana ze zbiorowiskami leśnymi oraz terenami otwartymi reprezentowana jest przez: grzywacza, dzięcioły, kosa, świstunkę leśną, sikory, zięby i. in.

Najpospolitsze gady i płazy to: jaszczurki - zwinka i żyworódka, zaskroniec, żaba trawna i ropucha szara.

W grupie ryb najczęstsze na terenie województwa gatunki tj. strzebla potokowa oraz kielb.

Spośród odnotowanej na badanym terenie fauny 153 gatunki objęte są ochroną gatunkową - w tym 8 ssaków, 124 gatunki ptaków, wszystkie reprezentowane na obszarze Żywca gatunki gadów i płazów, oraz 7 gatunków ryb.

Miejszem występowania wielu cennych gatunków zwierząt jest Góra Grojec. Teren ten stwarza dogodne warunki dla występowania wielu gatunków zwierząt, a w szczególności interesującej i wymagającej dokładnego rozpoznania fauny bezkręgowców związanej ze specyficznymi siedliskami. Ponadto u podnóża GrojCA NAD RZEKĄ Sołą stwierdzono żerowisko bociana czarnego.

4.5 Krajobraz

Żywiecczyzna to teren atrakcyjny turystycznie przez cały rok i dobrze zagospodarowany pod względem turystycznym. Tutaj w Kotlinie Żywieckiej stoki otaczających tę kotlinę Beskidów opadają w kierunku Jeziora Żywieckiego. Pojawienie się zbiornika wodnego w tym miejscu wyjątkowo uatrakcyjniło krajobraz miasta. Same Beskidy otaczające Kotlinę Żywiecką to jeden z najpiękniejszych regionów w Polsce. Bogactwo górskich krajobrazów (m.in. widoczna z wyższych szczytów panorama Tatr, słoneczne hale, duże połacie lasów i czyste potoki) oraz lepiej niż w innych rejonach zachowana pierwotna karpacka przyroda, oraz Żywiecki Park Krajobrazowy to główne bogactwo przyrodniczo - estetyczne regionu. Wartości kulturowe krajobrazu reprezentowane są przez liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, wymienione w kolejnych rozdziałach niniejszego opracowania. Istotnym elementem, w systemie obiektów atrakcyjnych krajobrazowo, są parki krajobrazowe. Północna część obszaru objętego granicą opracowania leży na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz jego otuliny, południowa część miasta leży w strefie otuliny Żywieckiego Parku Krajobrazowego.

Lasy zajmują około 53 % powierzchni Żywieckiego Parku Krajobrazowego i odgrywają zasadniczą rolę w funkcjonowaniu krajobrazu ekologicznego. Naturalne drzewostany, w szczególności buczyny dolnoreglowe były wycinane metodą rębni zupełnej, zręb wypalano, a następnie poddawano uprawie rolnej na trzy lata, w celu całkowitego zniszczenia naturalnej roślinności. Na tak przygotowanym terenie sadzono świerk, często obcego pochodzenia. Konsekwencją takiej gospodarki jest drastyczne zubożenie flory i fauny leśnej, degradacja gleb leśnych, spadek retencyjności wodnej terenu, zagrożenie stabilności ekosystemów leśnych, ale także obniżenie walorów krajobrazowych.

Aktualnie istniejąca granica rolno-leśna ma nieregularny, bardzo urozmaicony charakter i skomplikowaną linię przebiegu. Liczne głębokie pólanki zajęte przez zbiorowiska łąk, pastwisk i zarośli oraz kępy zadrzewień i zagajniki, decydują o tym, że strefa przebiegu granicy rolno-leśnej charakteryzuje się szczególnie wysoką różnorodnością biologiczną. Z tych względów nie należy dążyć do wyrównywania granicy między lasem a użytkami nieleśnymi. Pozostawienie w tej strefie drobnopowierzchniowej mozaikowej struktury różnych formacji roślinnych (zwartego lasu, zadrzewień, zakrzewień, łąk, pastwisk, itp.) jest warunkiem utrzymania krajobrazu ekologicznego (fizjocenozy) o maksymalnej różnorodności biocenotycznej i gatunkowej.

Przeprowadzona bonitacja sozologiczna dla obszaru Żywieckiego Parku Krajobrazowego wydzieliła strefy koncentracji szkodliwych przyrodniczo zjawisk, które wskazują na stopień przekształcenia krajobrazu. Najbardziej zaawansowane zniszczenia w krajobrazie są widoczne w całej otulinie Parku i w niżej położonych partiach stoków już w obrębie Parku (rozrzedzony drzewostan i rozproszone budownictwo). Koncentrują się one również na terenie miasta Żywiec.

Wpływ na utrzymanie poprawnych walorów krajobrazowych ma utrzymywanie ścisłej współpracy z jednostkami organizacyjnymi zajmującymi się turystyką i narciarstwem, w których interesie leży między innymi zachowanie niezarośniętych polan górskich.

Kolejnym z istotnych elementów krajobrazu miasta Żywiec jest planowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Grojec”, położony w widłach Soły i Koszarawy. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w rozumieniu ustawy⁷ to „fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne”. Działalność na terenach ZPK uwarunkowana będzie opracowaniem dla tych obszarów planu zagospodarowania przestrzennego.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego, a zarazem ostoją bioróżnorodności są łąki i pastwiska położone na grzbietach i w górnych częściach stoków górskich. Decydują one po części o atrakcyjności turystycznej miasta i w miarę możliwości powinny zostać objęte ochroną przed zalesianiem i zabudową.

W celu zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych, na terenie miasta należy zapewnić warunki utrzymania równowagi biologicznej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska wraz z utrzymaniem ciągłości korytarzy ekologicznych. Dotyczy to ochrony naturalnego charakteru obszarów leśnych, punktów widokowych, terenów zalewowych rzek i potoków, zbiorników wodnych, obszarów podmokłych, terenów źródliskowych i stref ochrony ujęć wody.

Miasto Żywiec posiada bardzo atrakcyjne turystycznie elementy środowiska, do których należy zaliczyć położenie geograficzne, ukształtowanie terenu, bogatą sieć hydrograficzną urozmaicającą krajobraz, oraz znajdujący się w granicach miasta zbiornik zaporowy Tresna. Beskid Żywiecki od lat stanowi atrakcję turystyczną ze względu na piękne krajobrazy oraz rozwijającą się infrastrukturę, w tym obiekty (hotele, pensjonaty itp.) oraz szlaki turystyczne.

⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. „O ochronie przyrody” (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880 z późn. zm.).

4.6 Ludność

Żywiec pod względem demograficznym należy do miast stosunkowo młodych -ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 28,7%, w wieku produkcyjnym 58% - (stan na 30.XII. 1998r). W 1998 r miasto liczyło 32440 mieszkańców, w tym 15571 mężczyzn i 16869 kobiet. W powiecie żywieckim należy do miejscowości o największej liczbie ludności oraz gęstości zaludnienia (na 1 km² przypada 650 mieszkańców).

Biorąc pod uwagę wejście w najbliższym okresie w wiek produkcyjny grupy wiekowej z lat 80-tych (wyż demograficzny), prognozuje się, że dynamika przyrostu liczby ludności może kształtować się na poziomie około 0,5% rocznie. Po roku 2010 może następować powolny spadek liczby ludności, który po 2015 roku może prowadzić do ujemnego przyrostu naturalnego. W prognozowanym w Studium okresie 15-letnim - od 2000 do 2015r. nastąpią zmiany w strukturze wieku mieszkańców, które cechować się będą następującą tendencją: wzrostem liczebności w grupie wiekowej 0 - 6 lat oraz w grupie produkcyjnej i poprodukcyjnej, natomiast zaznaczy się spadek ludności w grupie wiekowej 7-14. Z powyższych założeń wynika, że liczba ludności w mieście może kształtować się w sposób następujący: 2010 r. - 33 400, 2015 r. - 33 900 mieszkańców.

Struktura i wielkość zatrudnienia uzależnione będą od przekształceń jakościowych w sferach ekonomicznych oraz społecznych. Przekształcenia te będą wynikiem polityki gospodarczej państwa oraz zmian zachodzących w gospodarce regionu. Zakłada się, że w ich efekcie nastąpi obniżenie zatrudnienia w I sektorze gospodarczym (przemysłu, rolnictwie) oraz zwiększenie zatrudnienia w sektorze III (usług). Dynamika mobilności zawodowej ludności, wywołana spadkiem liczby pracujących w tych sektorach, w przyszłości może być wysoka. Zakłada się, że do 2015 roku udział pracujących w sektorze usług wzrośnie do 60%. Z powyższej prognozy demograficznej wynika, że zwiększenie liczby ludności nie spowoduje znaczących zmian w polityce społecznej miasta. Nie przewiduje się potrzeby znacznego zwiększenia terenów zarówno pod budownictwo mieszkaniowe jak i infrastrukturę społeczną.

Poziom zatrudnienia kształtowany jest rozwojem gospodarki w mieście, która poddawana jest naciskom ekonomiki rynkowej. Ulega ona zmianom przejawiającym się tym, że jedne gałęzie kurczą się, a inne rozwijają, powstają nowe gałęzie wytwórczości i usług. Tempo tych przemian będzie nasilać się w najbliższych latach. Zmiany w rozwoju gospodarczym rzutują na ilość i rodzaj miejsc pracy. W latach dziewięćdziesiątych nastąpił spadek liczby zatrudnionych, związany z zachodzącymi zmianami własnościowymi i strukturalnymi. Pomimo stałego wzrostu zatrudnienia w sektorze usługowym, nadal głównym źródłem utrzymania ludności Żywca jest przemysł i budownictwo, w którym znajduje zatrudnienie ok. 50 % mieszkańców.

4.7 Dziedzictwo kulturowe

Historia Żywca liczy sobie przeszło 700 lat. Jego nazwa pochodziła ponoć od słowa "żywić", co wskazuje na to, że tutejsze ziemie były urodzajne i obfitowały w zwierzynę. Pierwsza wzmianka o mieście pochodzi ze spisów świętopietrza Diecezji Krakowskiej z 1308 roku, w których wymieniona jest "parochia ecclesie de Ziwich", czyli parafia żywiecka. W 1327 roku Żywiec miał już prawa miejskie. Na przestrzeni dziejów Żywiec przechodził z rąk do rąk, jego historia jest ciekawa i burzliwa. Początki dynamicznego rozwoju miasta w połowie XIX wieku związane są z jego uprzemysłowieniem. Wtedy powstał tu m.in. zakład metalurgiczny produkcji śrub, fabryka papieru i drukarnia oraz najslynniejsza firma nieodmiennie kojarzona z Żywcem, Arcyksiążęcy Browar, założony przez Albrechta Ferdynanda Habsburga. W czasie II wojny światowej Ziemia Żywiecka została włączona do Rzeszy i poddana silnej akcji germanizacyjnej. Niemcy deportowali stąd 20 tys. osób, a opuszczone gospodarstwa zasiedlano niemieckimi osadnikami. Okres powojenny zaznaczył się w historii miasta rozwojem przemysłu oraz zakładów spółdzielczych. W prawie wszystkich dzielnicach powstały osiedla mieszkaniowe i placówki kulturalno-oświatowe. Nowe oblicze miasto zyskało w 1967 roku, kiedy przez spiętrzenie wód Soły zaporą w Tresnej powstało Jezioro Żywieckie. W 1999 roku w wyniku nowego podziału administracyjnego kraju Żywiec stał się częścią województwa śląskiego.

Miasto może poszczycić się licznymi obiektami zabytkowymi. Stary Zamek w Żywcu swymi początkami sięga połowy XIV w., wzniesiony z kamienia łamanego, potynkowany. Od pn. - wsch. łączy się z nim czworoboczna wieża zwieńczona pseudogotyckimi krenelazami. Tak zwany Nowy Zamek, czyli klasycystyczny w stylu pałac, został wybudowany przez Habsburgów na miejscu dawnych oficyn zamku Wielopolskich. Pałac projektowany był przez znanych architektów tej epoki - Mączyńskiego i Stryjeńskiego. Zamek żywiecki otoczony jest zabytkowym, 26 hektarowym parkiem, którego początki sięgają XVII wieku. Park, pierwotnie założony w stylu włoskim, wyraźnie składał się z dwóch zespołów, jeden złożony z kwater i drugi z regularnie posadzonym drzewostanem. Kościół Katedralny Narodzenia NMP zbudowano w I połowie XV wieku. W latach 1515 - 1542 został znacznie rozbudowany poprzez podwyższenie murów i prezbiterium. Kościół p.w. Świętego Krzyża wzniesiony został w końcu XIV wieku w stylu gotyckim.

Do najważniejszych znalezisk archeologicznych na terenie miasta należy bez wątpienia szczyt Grojca, na którym odkryto osadnictwo kultury łużyckiej i puchowskiej, związanej z Celtami (okres lateński). W latach 1937-1938 r. badania archeologiczne na Grójcu ujawniły relikty z okresu późnego średniowiecza: ślady drewnianego zameczku oraz urządzeń obronnych.

Miasto i region słynie z bujnego życia kulturalnego. Na terenie miasta znajduje się Muzeum Miejskie. W roku 2005 muzeum zostało przeniesione do odnowionego Starego Zamku. Muzeum jest placówką wielodziałową. W działach Historii i Sztuki oraz Archeologicznym prezentowana jest stała ekspozycja "Historia i tradycja miasta Żywca". Żywiecka Biblioteka Samorządowa w Żywcu jest główną biblioteką publiczną miasta i powiatu. Gromadzone w bibliotece zbiory mają charakter uniwersalny. Biblioteka Pedagogiczna służy przede wszystkim nauczycielom oraz studentom wszystkich wydziałów studiów dziennych i zaocznych. Mieści się tu księgozbiór, wypożyczalnia oraz dwie czytelnie: ogólna i bibliograficzna. Jest to największy tego typu zbiór piśmiennictwa na terenie Żywca i Żywiecczyny.

W mieście działa Miejskie Centrum Kultury. Celem instytucji jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców Żywca poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej. Ważnym zadaniem jest koordynacja działań kulturalnych mająca na celu rozwijanie zaangażowania i aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym miasta. Na terenie miasta działa ponadto Towarzystwo Przyjaciół Żywieckiej Orkiestry Dętej - Żywiecka Orkiestra Dęta, Towarzystwo Miłośników Beskidzkiej Orkiestry Dętej, Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej, Zespół Pieśni i Tańca "Ziemia Żywiecka".

Wśród imprez kulturalnych odbywających się na terenie miasta należy wymienić: Przegląd Zespołów Kolędniczych i Obrzędowych "Żywieckie Gody" (styczeń-luty), Tydzień Kultury Beskidzkiej (lipiec-sierpień), Festiwal Górali Polskich (lipiec-sierpień).

5 Obszary chronione na terenie miasta Żywca

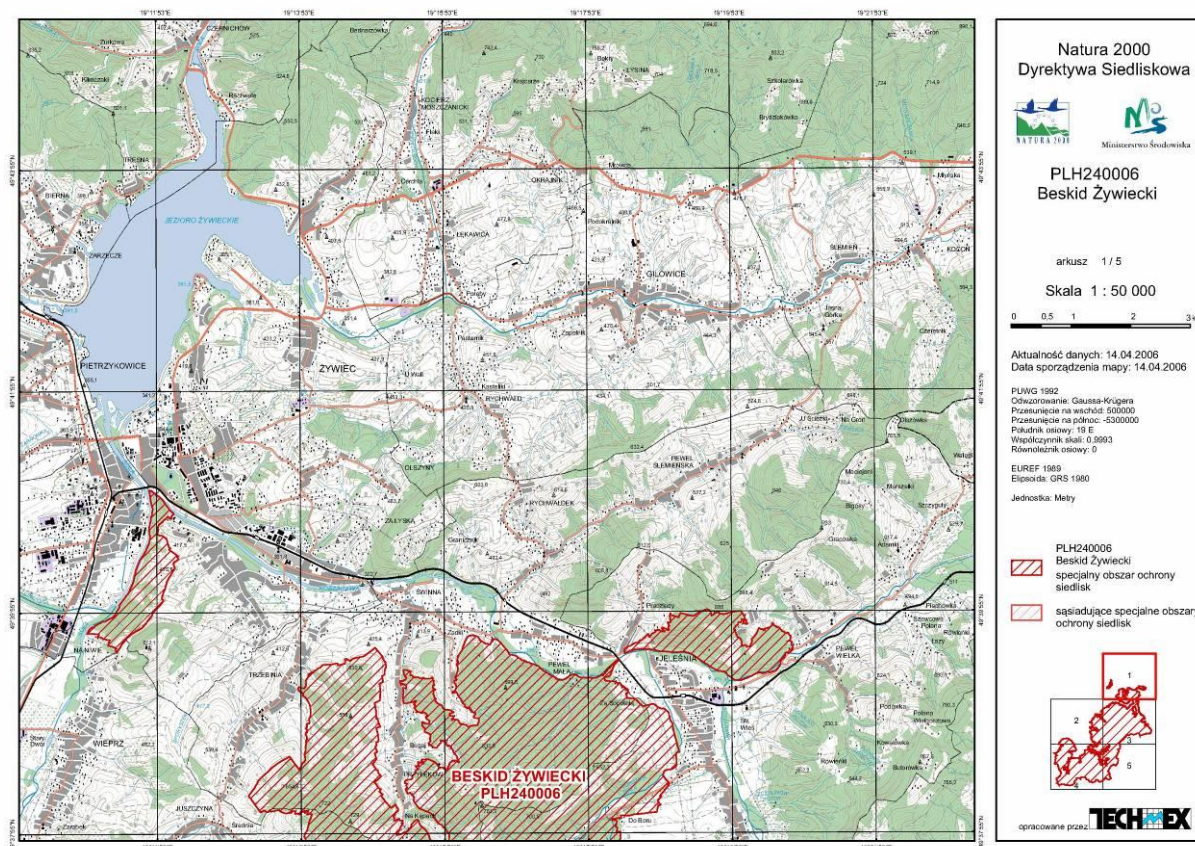
Do obszarów prawnie chronionych na terenie miasta Żywiec należą:

- Specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 PLH 240006 „Beskid Żywiecki”;
- Specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 PLH 240018 „Górna Soła z Koszarawą”;
- Otulina Żywieckiego Parku Krajobrazowego (południowa część miasta);
- Park Krajobrazowy Beskidu Małego oraz jego otulina (północno-wschodnia część miasta - okolice Oczkowa) ;
- Rezerwat leśny "Grapa";
- Park Pałacowy;
- park dworski w Moszczanicy.

Natura 2000

- **Specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 PLH 240006 „Beskid Żywiecki”** – Ostaniec denudacyjny Grojec (akceptacja Komisji Europejskiej z dnia 25.01.2008 r.)

Ostoja siedliskowa położona jest w zachodniej części Beskidu Żywieckiego, znajdującej się w granicach Żywieckiego Parku Krajobrazowego oraz w południowej części Kotliny Żywieckiej, będącej w otulinie tego parku. Beskid Żywiecki składa się z kilku pasm górskich, mających układ równoleżnikowy. Obszar ostoi obejmuje grupę Pilska (1 557 m n.p.m.) i Wielkiej Raczy (1 236 m n.p.m.) oraz interesujący ostaniec denudacyjny - górę Grojec (612 m n.p.m.) w Żywcu.

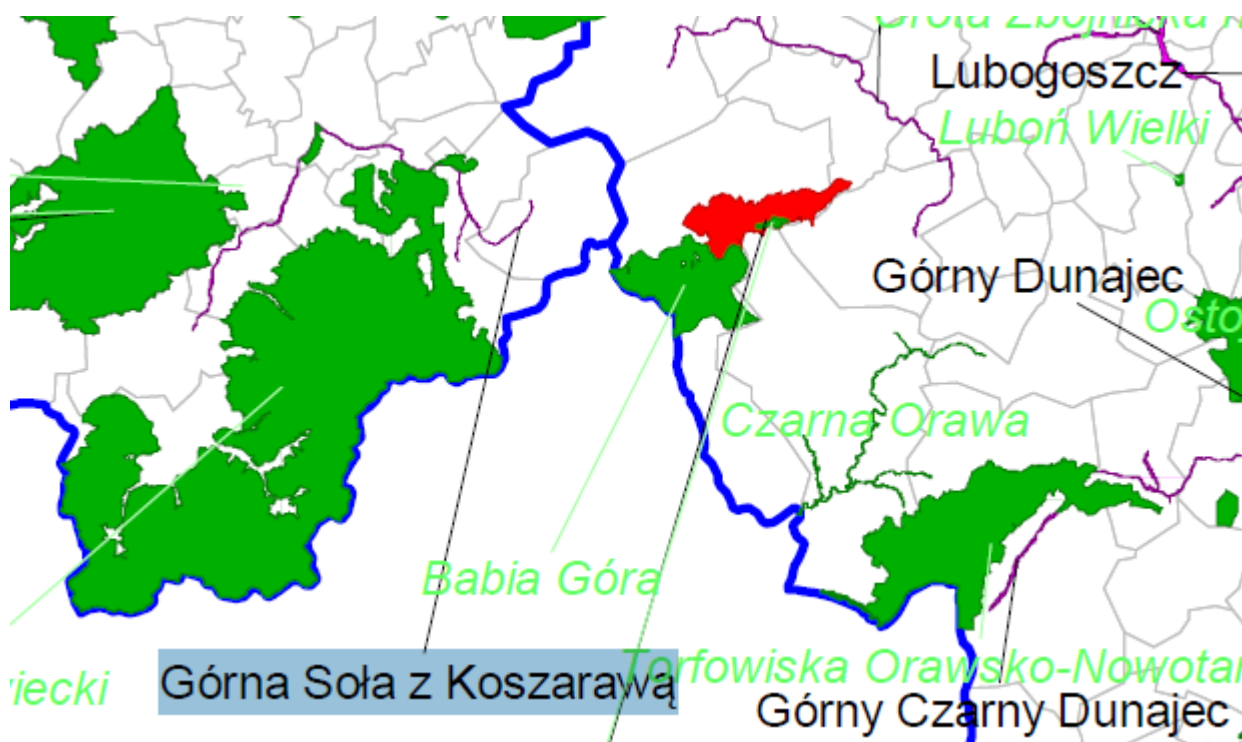

Ryc. Mapa fragmentu obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki (PLH240006).

Źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl>.

- **Specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 PLH 240018 „Górna Soła z Koszarawą”.**

Ostoję Górnej Soły z Koszarawą tworzą Soła, powyżej kaskady zbiorników Tresna-Parąbka-Czaniec na odcinku od mostu na trasie Miłowka - Kamesznica w miejscowości Miłowka do ujścia Koszarawy, zaliczana do typu 14 - mała rzeka fliszowa - Koszarawa, od ujścia potoku Bystra w miejscowości Przyborów do ujścia do Soły, zaliczana do typów 12 - potok fliszowy i 14 - mała rzeka fliszowa wraz z dopływem Krzyżowa od ujścia potoku Dablin (w miejscowości Krzyżowa). Wybrany odcinek Soły stanowi wartościowy odcinek podgórskiej rzeki o naturalnych brzegach i słabo przekształconym korycie. Zlewnia jest zagospodarowana rolniczo i miejscami silnie zurbanizowana.

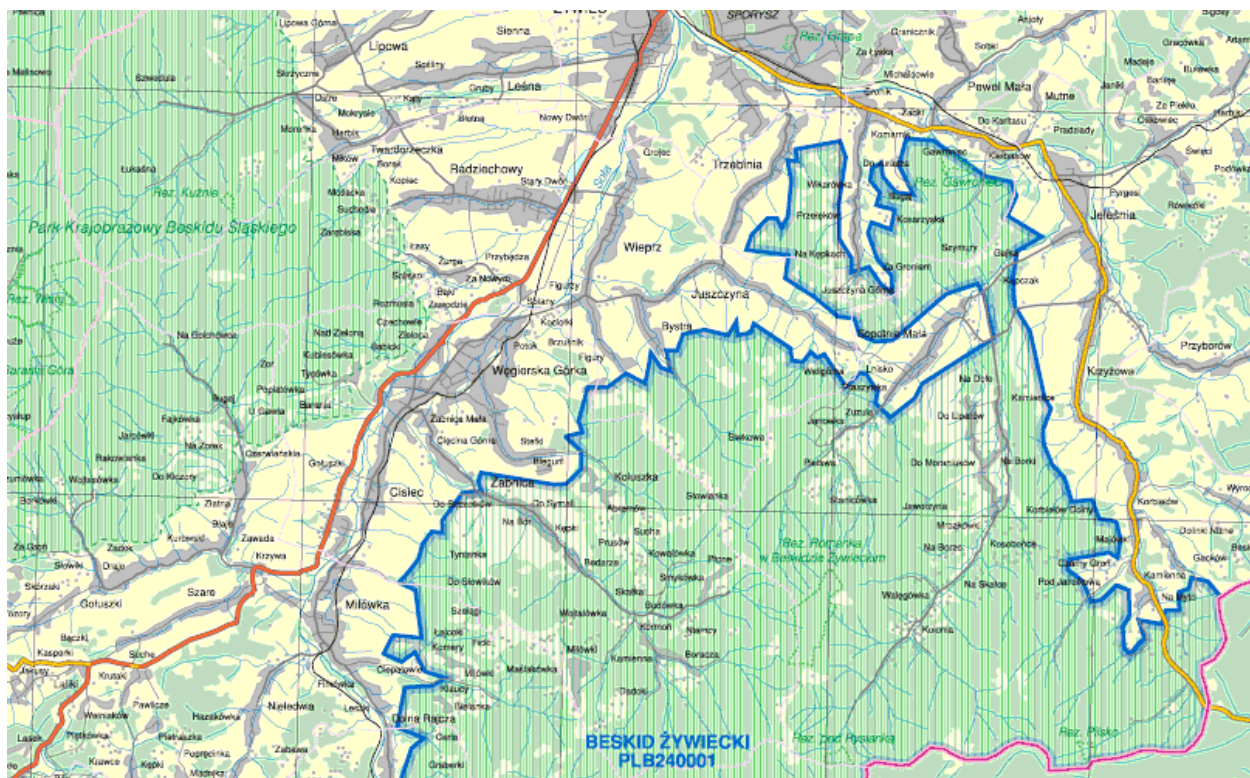

Ryc. Mapa fragmentu proponowanego obszaru Natura 2000 Górna Soła z Koszarawą (PLH 240018).
Źródło: <http://www.kp.org.pl/n2k/shl2008>.

- **Specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 PLB 240001 „Beskid Żywiecki” – (obszar leży w bezpośrednim sąsiedztwie gminy)**

Z południową granicą miasta graniczy ponadto obszar Natura 2000 „Beskid Żywiecki” (PLB240001). Podstawą typowania ostoi OSO Natura 2000 jest występowanie populacji lęgowej głuszca (co najmniej 50-80 osobników), która przekracza 10% populacji krajowej. Jest to gatunek skrajnie zagrożony w województwie śląskim i w skali Polski. Beskid Żywiecki jest jednym z najważniejszych obszarów występowania głuszca w kraju.

Ponadto stwierdzono występowanie, w okresie lęgowym, następujących gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej: jarząbka, puchacza, sóweczki, dzięcioła zielonosiwego, dzięcioła czarnego, dzięcioła białogrzbiatego, dzięcioła trójpalczastego i gąsiorka.

Ryc. Mapa obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki (PLB240001).
Źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl>.

Parki Krajobrazowe

Ogólne zasady ochrony parków krajobrazowych zawarte są w „*Ustawie o ochronie przyrody*” z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. nr 92, poz. 880 z dnia 30 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami).

Północno - wschodnia część obszaru objętego granicą opracowania leży na terenie **Parku Krajobrazowego Beskidu Małego** utworzonego na mocy Rozporządzenia Nr 9/98 Woj. Bielskiego z 16 czerwca 1998 r. (Dz. Urz Woj. Bielskiego z 1998r nr 9, poz. 110), oraz w strefie jego otuliny. Obecnie trwają przygotowania planu ochrony parku, który określi szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią na jego obszarze.

Park Krajobrazowy Beskidu Małego to park krajobrazowy położony na pograniczu województw małopolskiego i śląskiego. Znajdują się tu dwie grupy górskie Beskidu Małego oddzielone doliną Soły. W znajdującym się we wschodniej części Beskidzie Andrychowskim najwyższym szczytem jest Łamana Skała (929 m n.p.m.). Na zachodzie znajduje się pasmo Magurki Wilkowieckiej ze szczytem Czupel (933 m n.p.m.). Wzniesienia Beskidu Małego zbudowane są głównie z piaskowców godulskich. Na południu występują wapień i łupki. Na terenie parku znajdują się liczne jaskinie.

Południowa część obszaru objętego granicą opracowania leży na terenie otuliny **Żywieckiego**

Parku Krajobrazowego, powołanego Uchwałą nr XII 79/86 WRN w Bielsku Białej z 13 marca 1986 r. zm Rozporządzenie nr 7/98 Wojewody Bielskiego z 20 maja 1998r (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 8, poz 97).

Żywiecki Park Krajobrazowy leży w południowej części województwa śląskiego, założony 13 marca 1986 decyzją Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bielsku-Białej. Park obejmuje najwyższe, silnie rozczłonkowane dolinami rzek partie Beskidu Żywieckiego w sąsiedztwie granicy słowackiej. Centralną część parku zajmuje rozróg Pilska i rozchodzące się promieniście od niego grzbiety górskie. Najwyższe partie Pilska charakteryzują się rzeźbą wysokogórską. Na zachód od niego znajduje się grupa góriska Lipowskiej- Romanki z bocznymi odgałęzieniami: Prusowa (1010 m n.p.m.) i Skalki (946 m n.p.m.). Obszar charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi, w tym dużym zróżnicowaniem wysokościowym i interesującym ukształtowaniem terenu. Park leży w zasięgu czterech pięter roślinnych. Na obszarze parku stwierdzono występowanie ponad 1000 gatunków roślin naczyniowych. Wśród nich są gatunki górskie, w tym wysokogórskie; występują one w piętrze kosodrzewiny oraz w obszarach źródłiskowych i podmokłych. Równie bogata jest fauna – wyższe partie są ostojami dużych drapieżników: niedźwiedzia brunatnego, wilka, rysia i borsuka. Liczne są ssaki kopytne: jelenie, sarny; na obszarze otuliny parku występują bobry. Wśród 106 gatunków ptaków lęgowych większość to gatunki chronione.

Rezerwat przyrody

Ogólne zasady ochrony rezerwatów przyrody zawarte są w „*Ustawie o ochronie przyrody*” z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. nr 92, poz. 880 z dnia 30 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami) (art. 13.2).

Rezerwat „Grapa” utworzono 14 czerwca 1996 r. decyzją Zarz. MOŚZNiL M.P. Nr 37, poz. 372. Ten leśny rezerwat przyrody w Żywcu, powołany został w celu ochrony naturalnych lasów liściastych, charakterystycznych dla Kotliny Żywieckiej, z licznym udziałem chronionych gatunków flory i fauny. Rezerwat obejmuje izolowany kompleks leśny o powierzchni 23,23 ha, położony na stromym zboczu, ponad potokami Młynówka i Okiel na północ od stacji kolejowej Żywiec-Sporysz, w przedziale wysokości od 370 do 430 m n.p.m. Florę rezerwatu przyrody Grapa tworzy 11 gatunków wątrobowców, 70 gatunków mchów, 162 gatunki roślin naczyniowych, w tym kilkanaście gatunków objętych ochroną prawną, m.in. parzydło leśne, kukułka Fuchsa, wawrzynek wilczełyko, skrzyp olbrzymi.

Zbiorowiska roślinne rezerwatu reprezentują trzy zespoły roślinności:

- Grąd subkontynentalny – dominujący zespół leśny, z drzewostanem tworzonym przez grab zwyczajny, dąb szypułkowy, lipę drobnolistną, z niewielkim udziałem klonu zwyczajnego, jaworu i jesionu wyniosłego;
- Łęg jesionowy w jarzmianką większą – zespół leśny z drzewostanem tworzonym przez jesion wyniosły;
- Zespół życicy trwałej i babki zwyczajnej – zespół nieleśny rozwijający się wzdłuż ścieżek.

W rezerwacie wytyczono przyrodniczą ścieżkę dydaktyczną.

Użytki ekologiczne

Z uwagi na obecność bogatej fauny na obszarze Grojca, obecnie trwają prace nad ustanowieniem **użytku ekologicznego** „Stawek na Kosarach pod Hyśkowcem”, którego celem jest zachowanie fragmentu torfowiska wysokiego z populacją rosiczki okrągłolistnej.

Ponadto proponuje się utworzenie kilku obszarów chronionych o randze użytków ekologicznych (Witkowski 1997):

- „Mały Grojec”;
- „Średni Grojec”;
- „Lyskowiny” (inne źródła proponują utworzenie w tym miejscu rezerwatu);
- Zbiorowiska strefy przybrzeżnej (łęgi i żwirowiska) nad Leśnianką;
- Zbiorowiska strefy przybrzeżnej (łęgi, zarośla wierzbowe, zieleń wysoka) wzdłuż ul. Kopernika nad Koszarawą;
- Siedlisko raka szlachetnego na Młynówce;
- Zbiorowiska strefy przybrzeżnej nad Łękawką;
- Las Wita;
- Zbiorowiska strefy przybrzeżnej (łęgi, żwirowiska, łożowiska) nad Sołą - „Zalew Żywiecki” - obejmujący łożowiska na wypłyconej części zbiornika chroniący ptactwo wodne.

Ogólne zasady ochrony użytków ekologicznych zawarte są w „*Ustawie o ochronie przyrody*” z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. nr 92, poz. 880 z dnia 30 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami) (art. 42). Użytki ekologiczne, zgodnie z zapisami niniejszego dokumentu, to „zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej [...]”

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajdują się pojedyncze drzewa, uznane z racji ich wieku i wartości przyrodniczej za pomniki przyrody (62 szt.). Są to:

- jesion wyniosły – 8 szt. [ul. Paderewskiego (1 szt.)⁸, przy boisku KS „Soła” (1 szt.)⁹, Park Pałacowy (6 szt.)¹⁰];
- topola biała – 1 szt. [ul. Paderewskiego¹¹];
- topola czarna – 3 szt. [przy boisku KS „Soła” (1 szt.)¹², ul. Kopernika obok stacji uzdatniania wody, w zarządzie DODP przy ul. Leśniana nr 102a (2 szt.)¹³];
- wierzba biała – 1 szt. [ul. Paderewskiego 8a (1 szt.)¹⁴];
- dąb szypułkowy – 5 szt. [ul. Sienkiewicza (1 szt.)¹⁵, Park Pałacowy (3 szt.)¹⁶, obok placu zabaw na Osiedlu Młodych (1 szt.)¹⁷, ul. Bracka 8¹⁸];
- dąb czerwony - 1 szt. [Park Pałacowy]¹⁹;
- wiąz górski – 4 szt., [ul. Isep za Mostem Trzebińskim (1 szt.)²⁰, Park Pałacowy (3 szt.)²¹];
- lipa drobnolistna – 6 szt. [ul. Sobieskiego (1 szt.)²², ul. Dworcowa (1 szt.)²³, Park Pałacowy (4 szt.)²⁴];
- lipa szerokolistna – 3 szt. [Park Pałacowy]²⁵;
- lipa krymska – 2 szt. [Park Pałacowy]²⁶;

⁸ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 11 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

⁹ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 21 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

¹⁰ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 16, 17, 18, 19, 20, 27 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego Nr 8/94 poz. 45).

¹¹ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 11 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

¹² Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 23 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

¹³ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 26 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

¹⁴ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 13 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

¹⁵ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 24 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

¹⁶ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 1, 4, 5 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego Nr 8/94 poz. 45).

¹⁷ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 13 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

¹⁸ Uchwała Nr XLVIII/511/2002 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 17 czerwca 2002 r.

¹⁹ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 3 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

²⁰ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 16 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

²¹ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 21, 24, 25 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego Nr 8/94 poz. 45).

²² Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 18 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

²³ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 19 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

²⁴ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 9, 10, 15, 35 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego Nr 8/94 poz. 45).

²⁵ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 8, 11, 13 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego Nr 8/94 poz. 45).

²⁶ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 14, 34 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego Nr 8/94 poz. 45).

- buk zwyczajny – 1 szt. [Park Pałacowy]²⁷;
- sosna wejmutka – 1 szt. [Park Pałacowy]²⁸;
- klon zwyczajny – 4 szt. [Park Pałacowy]²⁹;
- czeremcha zwyczajna – 1 szt. [Park Pałacowy]³⁰
- grab zwyczajny – 1 szt. [Park Pałacowy]³¹;
- iglicznia trójcierniowa – 1 szt. [Park Pałacowy]³²;
- klon srebrzysty – 1 szt. [Park Pałacowy]³³;
- dąb kaukaski – 1 szt. [Park Pałacowy]³⁴;
- świerk pospolity – 1 szt. [„Las pod Łyską” obok ujęcia wody pitnej]³⁵;
- grupa żywotników zachodnich – 3 szt. [Moszczenica]³⁶;
- grupa lip – 5 szt.: 1 lipa krymska, 4 lipy drobnolistne [Park Pałacowy]³⁷;
- grupa modrzewi europejskich – 8 szt. [Park Pałacowy]³⁸.

Na obszarze opracowania występują obiekty pomnikowe o niejasnym statusie, noszą one bowiem oznaczenia pomników jednak pomnikami nie są, gdyż decyzją Wojewody Śląskiego nr 15/99 z dnia 24.11.1999 r. zostały wykreślone z rejestru pomników. Są to:

- topola czarna - 4 szt. [ul. Kopernika (2 szt.), ul. Półkole (1 szt.), na terenie Klubu Sportowego „Soła”];
- wierzba biała – 1 szt. [Park Pałacowy];
- grupa głogów jednoszyjkowych – 2 szt. [Park Pałacowy].

²⁷ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 23 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

²⁸ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 26 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

²⁹ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 28, 29, 30, 38 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego Nr 8/94 poz. 45).

³⁰ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 31 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

³¹ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 32 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

³² Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 36 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

³³ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 37 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

³⁴ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 2 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

³⁵ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 15 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

³⁶ Rozp. nr 6/93 Wojewody Bielskiego z 22.12.1993r. § 1 pkt. 17 (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 15. poz. 89).

³⁷ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 7 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

³⁸ Rozp. nr 5/94 Wojewody Bielskiego z 4.03.1994r. § pkt. 6 (Dz.Urz. Woj. Bielskiego z 1994r. Nr 8/94 poz. 45).

Ponadto na analizowanym terenie zlokalizowanych jest kilkanaście drzew kwalifikujących się do objęcia ochroną w formie pomnika przyrody:

- wierzba biała – 3 szt. [Osiedle Kochanowskiego (1 szt.), ul. Kochanowskiego (1 szt.), ul. Paderewskiego (1 szt.)];
- topola czarna – 4 szt. [Osiedle Kochanowskiego (1 szt.), ul. Tetmajera (1 szt.), nad Leśniaką, w pobliżu ujęcia wody dla Zakładów Piwowarskich (2 szt.)];
- lipa szerokolistna – 2 szt.: [w lesie Wita (1 szt.), obok stacji kolejowej Żywiec Sporysz (1 szt.)];
- jesion wyniosły – 2 szt. [ul. Piaskowa i Łęgowa].
- ok. 100 okazów drzew o charakterze pomnikowym na terenie Zespołu Zamkowo-Parkowego w Żywcu
- szpaler drzew przy ul. Grunwaldzkiej (ok. 14 szt.)
- szpaler drzew przy ul. Klonowej (7 szt.)
- skupienie drzew przy ul. Grapa (11 szt.)
- skupienie drzew w lesie „Dębina” (13 szt.)
- aleja drzew przy ul. Grobla (50 szt.)
- grupa drzew na terenie KS „Soła” (10 szt.)
- grupa drzew przy zakładzie „Famed” (3 szt.)
- grupa drzew w „Lasku Wita” (3 szt.)
- grupa drzew przy ul. Wesola (3 szt.)
- aleja drzew przy ul. Sienkiewicza (ok. 60 szt.)
- aleja drzew przy ul. Leśniaka (ok. 35 szt.)
- pojedyncze okazy topól i wierzb na terenie miasta

Główne zbiorniki wód podziemnych

Obszarami podlegającymi ochronie prawnej są również główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), dla których zasady ochrony zawarte są w odrębnych przepisach prawnych³⁹.

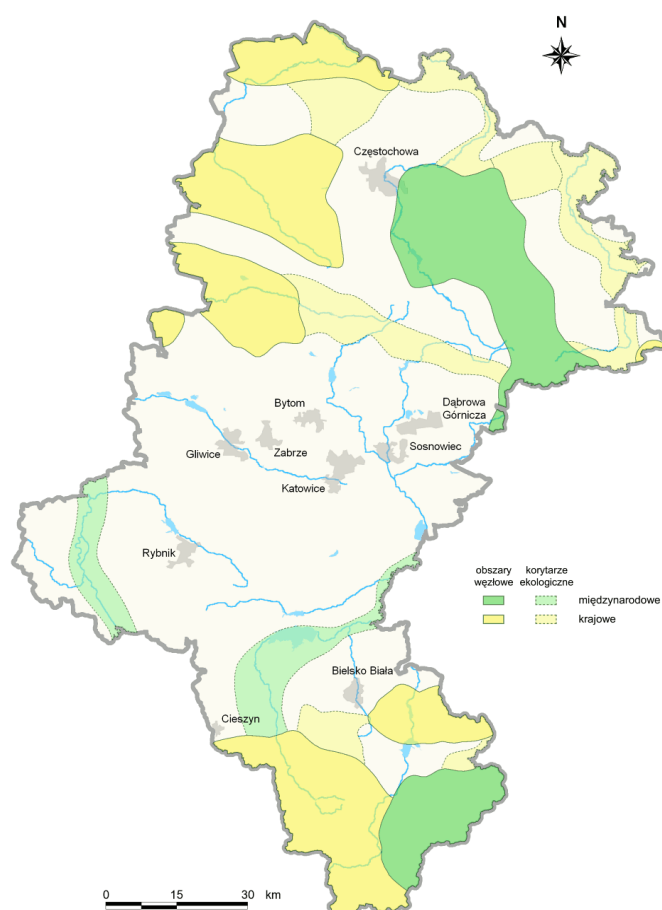
Powierzchnia czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych GZWP nr 446 - Dolina rzeki Soły należy do obszaru najwyższej ochrony (ONO). Obszar wysokiej ochrony (OWO) rozciąga się po obu stronach zbiornika. Ze względu na brak naturalnej izolacji i podatność na

³⁹ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. „Prawo wodne” (Dz. U. Nr 273, poz. 2703 z późn. zm.); Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „O odpadach” (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.); Rozporządzeniu Ministra Środowiska „W sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z 2003 r.) – art.3, ust.1, pkt. 1.

zanieczyszczenia wymaga on szczególnej ochrony.

Choć sieć **ECONET-POLSKA** nie posiada umocowania prawnego, jest pewną wytyczną polityki przestrzennej. Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu.

Funkcję obszaru węzłowego rangi międzynarodowej w południowej części miasta pełni struktura przestrzenna o nazwie – Beskid Żywiecki (symbol 40M). Funkcję obszaru węzłowego o randze krajowej na północy miasta pełni Beskid Mały (symbol 30K).

Ryc. Elementy krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska w województwie śląskim
Źródło: <http://www.2007.przyroda.katowice.pl> (Autor opracowania: J. B. Parusel, 27 lipca 2005r.)

Inne proponowane obszary chronione

Analiza stosunków przyrodniczych panujących na terenie Żywca wykazała, że na ochronę zasługują obszary, dla których proponuje się następujące formy ochrony:

- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Grojec”** położony w widłach Soły i Koszarawy,

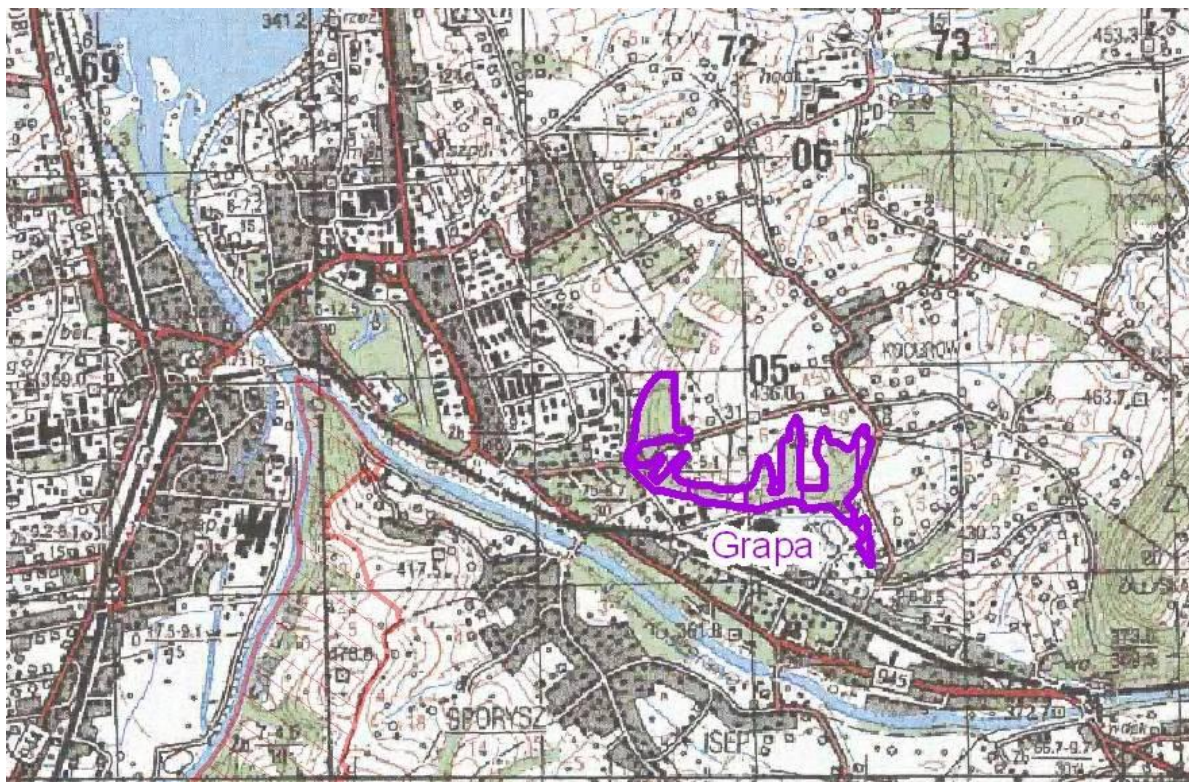
Wzgórze Grojec położone w otulinie Żywieckiego Parku Krajobrazowego i stanowi część ostoi siedliskowej Beskid Żywiecki. Jest interesującym ostańcem denudacyjny zlokalizowanym w dnie Kotliny Żywieckiej. Grojec wyróżnia się wysokimi walorami krajobrazowymi ze względu na bardzo urozmaiconą rzeźbę oraz szatę roślinną (szczególnie istotne są stanowiska kilku gatunków roślin, unikalnych w skali regionu, a nawet kraju), jak również występowaniem atrakcyjnych punktów widokowych. Spośród wspomnianych wcześniej gatunków roślin przykładowo wymienić można: tojad lisi, obuwik pospolity i cieszyńiankę wiosenną. Dla terenu proponuje się utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Grojec”.

- **Rezerwat przyrody „Lyskowiny”**

Zarośla leszczynowe na bardzo stromych, osuwiskowych zboczach z licznym udziałem gatunków chronionych i rzadkich (np. tojad lisi, cieszyńianka).

- **Specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 PLH24_22 „Grapa”**

Ostoja obejmuje dobrze zachowane siedliska grądu i łągu jarzmiankowego, które występują w rezerwacie przyrody "Grapa", we wschodniej części Kotliny Żywieckiej. Lasy liściaste porastają malownicze, głęboko wcięte wąwozy z licznymi wychodniami skalnymi piaskowców. Ostoję wyznacza się dla ochrony siedliska grądu subkontynentalnego *Tilio cordatae-Carpinetum betuli*, występującego na krańcach zasięgu pionowego zespołu w Karpatach Zachodnich, dla zapewnienia ochrony zmienności syntaksonomicznej tego siedliska w regionie alpejskim i w całej Polsce.

Ryc. Mapa terenu proponowanego obszaru Natura 2000 PLH24_22 „Grapa”.
Źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/dokumenty/n5/konsult.html>.

Pod względem bonitacji gruntów ornych zdecydowana ich większość reprezentuje III i IV klasę tj. gleby orne dobre, średnio dobre, oraz gleby orne średniej jakości. Gleby III i wyższych klas podlegają ochronie zgodnie z polskim ustawodawstwem⁴⁰.

⁴⁰ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. „O ochronie gruntów rolnych i leśnych” (Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.).

6 Ocena skutków realizacji SUIKZP miasta Żywca

6.1 Skutki środowiskowe wynikające z projektowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca

Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca w tekście Studium podzielono na:

- Prognozy demograficzne;
- Ustalenia w zakresie środowiska;
- Ustalenia dotyczące ochrony konserwatorskiej;
- Ustalenia dla terenów otwartych;
- Ustalenia dla terenów zainwestowanych;
- Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej miasta;
- Kierunki rozwoju komunikacji.

Poniżej przedstawiono w skróconej formie treść zapisów ze zmiany Studium oraz opisano ocenę skutków realizacji tych zapisów.

PROGNOZY DEMOGRAFICZNE

Studium nie wprowadza zmian w zapisach.

USTALENIA W ZAKRESIE ŚRODOWISKA

Studium wprowadza uzupełnienie zapisu w podrozdziale „wody podziemne” w postaci adnotacji o zbiorniku wód podziemnych GZWP nr 446 - Dolina rzeki Soły ustanowionego, jako obszar najwyższej ochrony (ONO) oraz obszar wysokiej ochrony (OWO).

Ponadto uzupełniono rozdział „ochrona powierzchni ziemi i wartości przyrodniczych” o zapisy dotyczące kształtowania i ochrony środowiska. Zwrócono uwagę na kształtowanie krajobrazu oraz aspekt drożności korytarza ekologicznego wzdłuż Soły z przedłużeniem do Koszarawy. Końcowy, 500-metrowy odcinek potoku Moszczanka wraz z terenami przyległymi, będący miejscem występowania bobrów europejskich, wskazano do objęcia ochroną przed przekształcaniem. Ustanowiono ponadto zapis o zakazie wprowadzania przekształceń w obrębie łożowisk i naturalnych wypłyceń zbiornika Tresna oraz doliny Soły i Koszarawy.

W zakresie składowania odpadów wprowadzono zapisy dotyczące ograniczania ilości składowanych odpadów, ograniczania możliwości składowania niektórych rodzajów odpadów pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych, a także konieczność prowadzenia przez gminę odpowiednich działań w zakresie gospodarki odpadami (plan gospodarki odpadami).

W Studium opisano ponadto obszary prawnej ochrony przyrody oraz proponowane formy ochrony przyrody.

Dokument ten uzupełniono ponadto o opis obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych oraz zasięg oddziaływania wód zbiornika Tresna i związaną z tym lokalizację zabudowy na tym terenie. Lokalizowanie zabudowy kubaturowej na terenach bezpośredniego zagrożenia powodziowego może przyczynić się do pogorszenia istniejących warunków spływu wód powodziowych oraz lodów.

Na obszarze miasta występują również obszary osuwiskowe oraz zagrożone rozmyciem w czasie większych wezbrań – na terenach przybrzeżnych, położonych wzdłuż cieków wodnych bez trwałej zabudowy regulacyjnej na wielką wodę. Tereny osuwiskowe należy uwzględnić przy planowaniu sposobu zagospodarowania terenu. W oparciu o warunki geologiczne i hydrogeologiczne wydzielono dwie kategorie terenów o niekorzystnych parametrach podłoża budowlanego (osuwiska i tereny zagrożone powierzchniowymi ruchami masowymi - całkowicie nieprzydatne do lokalizacji obiektów budowlanych oraz obszary o niekorzystnych warunkach podłoża budowlanego utrudniające budownictwo.

USTALENIA DOTYCZĄCE OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

W Studium podano obiekty wpisane do rejestru zabytków, dzieląc je na: obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków, pozostałe budynki wpisane do rejestru zabytków, samodzielne założenia urbanistyczne oraz obszary ścisłej ochrony archeologicznej, szczególnie wartościowe archeologicznie zabytki nieruchome (stanowiska) wpisane do rejestru zabytków woj. śląskiego. Ścisłą ochroną konserwatorską objęte są wymienione zabytki wraz ze strefami ochronnymi określonymi w decyzjach o wpisie do rejestru zabytków, co wyklucza wszelką działalność niezwiązaną z pracami badawczymi i rewaloryzacyjnymi.

W kolejnych podrozdziałach wymieniono i opisano nieruchomości zabytki archeologiczne znajdujące się w ewidencji konserwatora zabytków, strefy ochrony konserwatorskiej i miejską ewidencję zabytków. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wyznacza kilkaset obiektów wpisanych do Ewidencji zabytków

nieruchomych, Ewidencji zabytków nieruchomości Moszczanicy oraz Ewidencji zabytków nieruchomości Oczkowa. Pełną listę obiektów zawiera plan miejscowy.

USTALENIA DLA TERENÓW OTWARTYCH

Tereny otwarte Studium interpretuje jako tereny rolne i leśne. Aktualna tendencja zmierza do ograniczania użytkowania rolniczego gruntów w granicach miast. Utrzymanie gospodarki leśnej powinno być raczej związane z funkcjami ekologicznymi, a nie gospodarczymi. Te ostatnie nie mieszczą się bowiem w celach rozwoju miasta. Istniejąca tendencja prowadzi raczej do przekształcania miejskich gruntów rolnych na ekstensywną zabudowę mieszkaniową z towarzyszącymi usługami. Rozwój istniejących gospodarstw proponuje się w kierunku agroturystyki i zaopatrzenia potrzeb własnych. Przewiduje się docelowo utrzymanie do 30 % istniejącej liczby gospodarstw rolnych powyżej 1ha.

Proponuje się ponadto tworzenie i ochronę zadrzewień śródpolnych oraz stref buforowych i miedz na terenach o intensywnej produkcji rolnej, z zachowaniem ochrony śródpolnych oczek wodnych, jako jednej z nietechnicznych metod zwiększania naturalnej retencji krajobrazowej i glebowej. Pozostałe grunty rolne mogą ulec zadarnieniu lub zalesieniu. Powierzchnia lasów docelowo ulec winna powiększeniu szczególnie w obszarach objętych ochroną z racji położenia na terenie parków krajobrazowych lub ich otulin. Zwiększenie areалу lasów ma zmierzać docelowo do ok. 25% powierzchni miasta tj. do 1200 ha Obecnie miasto posiada 850 ha lasów. Procesem zalesiania powinny być objęte gleby o niskich klasach bonitacyjnych oraz o niskiej wartości przyrodniczej i przydatności rolniczej.

USTALENIA DLA TERENÓW ZANWESTOWANYCH

Studium nie wprowadza zmian w zapisach.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNALNEJ MIASTA

Studium nie wprowadza zmian w zapisach.

KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

Celem głównym polityki transportowej jest tworzenie optymalnych warunków do budowy systemu transportu, który będzie zaspakajał potrzeby komunikacyjne ludności i potrzeby transportowe gospodarki. W zapisach Studium pojawiają się uzupełniające zapisy dotyczące nazewnictwa układu komunikacyjnego. Studium wyznacza szerokości ulic w liniach rozgraniczających: dla drogi wojewódzkiej nr 945 – 25 m; dla drogi wojewódzkiej nr 946 – 25 m; dla śladu projektowanego północnego obejścia miasta Żywca – 25m.

6.2 Skutki środowiskowe wynikające z ustaleń dla jednostek strukturalnych Studium

Obszar miasta podzielony został na 10 jednostek strukturalnych wyznaczonych w większości w oparciu o granice wynikające z dotychczas obowiązującego planu zagospodarowania miasta. Biegą one częściowo wzdłuż granic naturalnych (rzeki) częściowo wzdłuż dawnych granic lub głównych ulic. Podział na jednostki urbanistyczne miasta oraz wydzielone w nich obszary strukturalno-przestrzenne i zespoły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Podział na jednostki urbanistyczne wydzielone w nich obszary strukturalno-przestrzenne i zespoły miasta Żywiec. Większą, pogrubioną czcionką oznaczono obszary strukturalno – przestrzenne, w których dokonano zmian w Studium.

L.p.	Jednostka urbanistyczna		Wydzielony obszar strukturalno - przestrzenny		Wydzielony zespół	
	nazwa	oznaczenie	nazwa	oznaczenie	nazwa	oznaczenie
0.	JEDNOSTKA LINIOWA	0.1.	komunikacyjna	K	-	
		0.2.	rzeki i akweny wodne	W	zbiorniki	W1
					rzeki	W2, W3,
					potoki, ciekі wodne	W4-W7
1.	CENTRUM	A	o funkcji przemysłowo usługowej	A1	-	
			o funkcji komercyjno mieszkaniowej	A2	-	
			o funkcji śródmiejskiej mieszkaniowej usługowej	A3	-	
			o funkcji rekreacyjnej i zieleni	A4	-	
			o funkcji mieszkaniowo usługowej	A5	-	
			o funkcji mieszkaniowo usługowej	A6	-	

2.	GÓRA BURGAŁOWSKA	B	-	B1	o funkcji mieszkaniowo przyrodniczej	B1.1.
					o funkcji mieszkaniowo przyrodniczej	B1.2.
			o funkcji środowiskowej ochronnej /obszar źródliskowy/	B2	-	B2.1.
					-	B2.2.
			-	B3	o funkcji ochronnej i mieszkaniowej	B3.1.
					o funkcji ochronnej i mieszkaniowej	B3.2.
3.	MOSZCZANICA	C	o funkcji mieszkaniowo usługowej i ochronnej	C1	-	
			o funkcji mieszkaniowo usługowej	C2	-	
			o funkcji ochronnej	C3	-	C3.1.
					-	C3.2.
			o funkcji mieszkaniowo usługowej i ochronnej	C4	-	
			o funkcji ochronnej i mieszkaniowej	C5	-	C5.1.
					-	C5.2.
			o funkcji mieszkaniowo usługowej	C6	-	

			o funkcji ochronnej	C7	-	
			-	C8	-	C8.1.
					-	C8.2.
4.	KOCURÓW	D	-	D1	-	
				D2	-	D2.1.
					-	D2.2.
				D3	-	
				D4	-	D4.1.
					-	D4.2.
				D5	-	
5.	SPORYSZ /fabryczny/	E	o funkcji przemysłowo mieszkaniowej	E1	-	E1.1.
					-	E1.2.
					-	E1.3.
			o funkcji mieszkaniowo usługowej	E2	-	
			o funkcji usługowo mieszkaniowej	E3	-	E3.1.
					-	E3.2.
					-	E3.3.
6.	SPORYSZ-GRÓJEC	F	o funkcji ochronnej i rekreacyjnej	F1	-	
			o funkcji mieszkaniowej i ochronnej	F2	-	F2.1.
					-	F2.2.
			o funkcji mieszkaniowej, ochronnej i usługowej	F3	-	F3.1.
					-	F3.2.

					-	F3.3.
			o funkcji mieszkaniowej, ochronnej	F4	-	F4.1.
					-	F4.2.
			o funkcji ochronnej	F5	-	
			o funkcji ochronnej	F6	-	
			o funkcji ochronnej	F7	-	
7.	ZABŁOCIE I	G	o funkcji usługowej i ochronnej	G1	-	G1.1.
					-	G1.2.
					-	G1.3.
			o funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo usługowej	G2	-	G2.1.
					-	G2.2.
					-	G2.3.
			o funkcji komunikacyjnej	G3	-	
			o funkcji usługowo mieszkaniowej	G4	-	
			o funkcji mieszkaniowo usługowej	G5	-	
8.	ZABŁOCIE II	H	o funkcji komercyjnej	H1	-	
			o funkcji komercyjnej	H2	-	
			o funkcji komercyjno mieszkaniowej	H3	-	
			o funkcji komercyjno mieszkaniowej	H4	-	
			o funkcji mieszkaniowo komercyjnej	H5	-	
			o funkcji mieszkaniowo komercyjnej	H6	-	
			o funkcji mieszkaniowej	H7	-	

			o funkcji wytwórczo mieszkaniowej	H8	-	
			o funkcji wytwórczo mieszkaniowej	H9	-	
			o funkcji ochronno rolniczej	H10	-	
9.	OCZKÓW	K	o funkcji ochronnej	K1	-	
			ochronno mieszkaniowej	K2	-	K2.1.
					-	K2.2.
			o funkcji mieszkaniowe ochronnej	K3	-	K3.1.
					-	K3.2.
			o funkcji ochronno usługowej	K4	-	K4.1.
					-	K4.2.
			o funkcji mieszkaniowo ochronnej	K5	-	
10.	PODLESIE	L			-	

Poniżej przedstawiono w skróconej formie treść zapisów ze zmiany Studium oraz opisano ocenę skutków realizacji tych zapisów.

0. JEDNOSTKA LINIOWA

Wprowadzone zmiany

W systemie komunikacyjnym, w odniesieniu do pełnionych funkcji, układ drogowy miasta wzbogacony został o drogę ekspresową.

Skutki środowiskowe

W najbliższych latach spodziewać należy się dalszego wzrostu obciążenia ruchem sieci dróg krajowych i wojewódzkich. Pogorszy to w zdecydowany sposób warunki i standardy ruchu na tych trasach, a ponieważ prawie wszystkie te ciągi prowadzone są przez tereny zainwestowania miejskiego (w tym obszar Śródmieścia) w ekstremalnych warunkach doprowadzić to może do paraliżu komunikacyjnego miasta (wyczerpanie przepustowości istniejącego układu). W celu eliminacji uciążliwego ruchu samochodowego (w tym również tranzytu) z obszaru Śródmieścia zakłada się realizację docelowego układu opartego na zachodniej i północnej obwodnicy miasta oraz adaptowanym ciągu drogi wojewódzkiej Nr 948 relacji Oczków-Tresna-Kobiernice.

Budowa drogi spowoduje przekształcenia środowiska przyrodniczego. Będą nimi przede wszystkim: niwelacja powierzchni związana z wyrównywaniem terenu, infrastruktura techniczna, przykrycie powierzchni nieprzepuszczalnymi materiałami, likwidacja pokrywy glebowej pod realizowanymi obiektami, ubytek terenów biologicznie czynnych, niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód powierzchniowych nieczystościami biologicznymi, zwiększone zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i gleb, zwiększony hałas.

1. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „A” - CENTRUM

Ryc. Obszary, na terenie których planowane są zmiany w zapisach Studium (obszar strukturalno – przestrzenny A2 i A3 oznaczone przerywaną linią w kolorze zielonym).

Źródło: Wyrys ze Studium.

W kierunkach rozwoju przestrzennego pojawia się zapis o lokalizacji na omawianym terenie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Wprowadzone w Studium zmiany dotyczą obszaru strukturalno – przestrzennego A2 i A3.

Obszar strukturalno – przestrzenny A2

Wprowadzone zmiany

W granicach obszaru strukturalno-przestrzennego A2 dopuszcza się realizację wielkopowierzchniowego obiektu handlowego o powierzchni sprzedaży pow. 2000 m² w halach po zakładach PONAR przy ul. Żeromskiego oraz hali targowej. Pozostawiono ponadto

zapisy poprzedniego Studium o terenach zabudowy komercyjno-mieszkaniowej i strefie parkingowej dla śródmieścia.

Skutki środowiskowe

Na omawianym terenie występuje zagrożenie powodziowe. Obszar znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Soły. Aktualne zagospodarowanie terenu to zakłady mięsne, warsztaty, stacja benzynowa, tereny składów, przemysłowy teren usługowy oraz zabudowa mieszkaniowa. Teren położony jest przy drodze wojewódzkiej, posiada dobry dostęp od dróg miejskich oraz jest w pełni uzbrojony. Występuje tu ponadto strefa bezpieczeństwa linii 110kV.

Głównym konfliktem określonym w dokumencie jest konieczność ograniczenia uciążliwości występujących tu i projektowanych obiektów oraz niezainwestowane tereny będące we władaniu prywatnym. Stwierdzono konieczność wzmożenia procesu zainwestowania usługowego. Istotną informacją jest fakt, iż teren znajduje się w centrum miasta. Intensyfikacja zainwestowania tego terenu jest zabiegiem właściwym. Wprowadzenie wielkopowierzchniowego obiektu handlowego pociągnie za sobą wzrost natężenia ruchu drogowego i związany z tym hałas. Dużego oddziaływania obiektu można spodziewać się również na istniejącą sieć handlową i rynek pracy. Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych powinna być wypadkową potrzeb klientów, ochrony interesów lokalnych kupców, warunków komunikacyjnych oraz roli, jaką pełni miasto w okolicy. Lokalizacja nowoczesnych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, galerii, centrów handlowo-usługowych w strefie śródmiejskiej i centralnej miasta, powoduje podtrzymywanie jego tradycyjnej roli jako centrum handlu i usług miasta. Lokalizacja tego typu obiektów na obrzeżach miast doprowadzić może do wymierania tradycyjnego śródmieścia.

Obszar strukturalno – przestrzenny A3

Wprowadzone zmiany

W granicach obszaru strukturalno-przestrzennego A3 dopuszcza się wprowadzenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², między al. Wolności i Legionów a rzeką Sołą. Pozostawiono ponadto zapisy poprzedniego Studium o adaptacji istniejącego stanu, modernizacji i intensyfikacji oraz możliwości wykorzystania powierzchni parterów i I kondygnacji istniejących budynków.

Skutki środowiskowe

Na omawianym obszarze zlokalizowane jest zabytkowe Stare Miasto, zamek, założenie parkowe objęte ścisłą ochroną konserwatorską, centrum usługowo mieszkaniowe miasta Żywca. Teren jest stosunkowo intensywnie zainwestowany, dostępny komunikacyjnie poprzez sieć ulic miejskich-lokalnych i dojazdowych przeznaczonych do modernizacji.

Teren posiada pełne wyposażenie w media, aczkolwiek wymagana jest jej częściowa modernizacja. Obszar znajduje się we władaniu prywatnym. Wymagane jest tu ustalenie strefy ograniczonego ruchu kołowego.

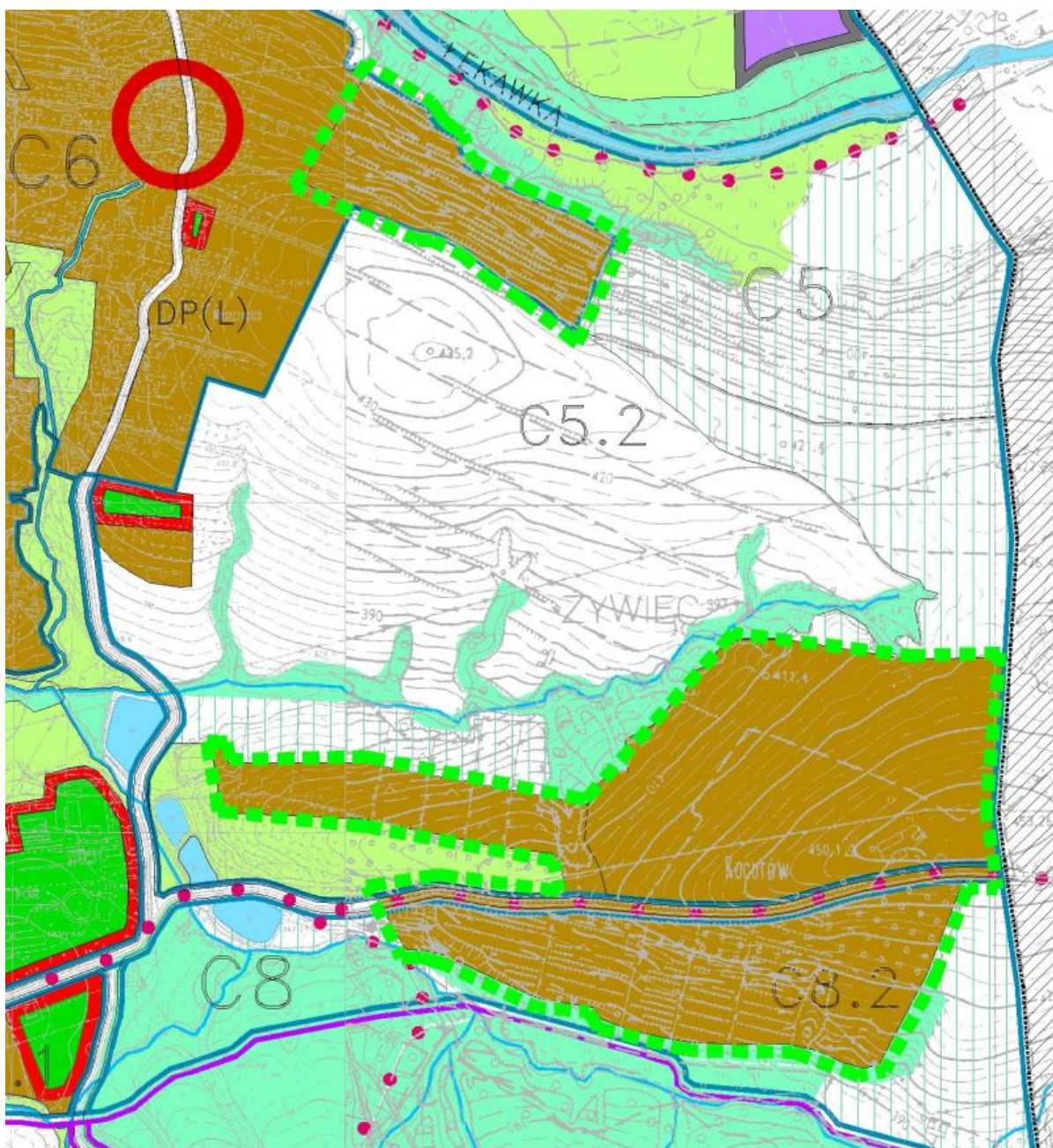
Wprowadzenie wielkopowierzchniowego obiektu handlowego pociągnie za sobą wzrost natężenia ruchu drogowego i związany z tym hałas. Dużego oddziaływania obiektu można spodziewać się również na istniejącą sieć handlową i rynek pracy.

Cała jednostka leży w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego, dlatego też wszelkie prace projektowo – budowlane należy konsultować z organem właściwym do spraw ochrony zabytków. Bryły nowopowstających budynków powinny nawiązywać do istniejącej, historycznej zabudowy a ich parametry powinny wynikać z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „B” - GÓRA BURGAŁOWSKA

Brak wprowadzonych zmian w Studium.

3. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „C” – MOSZCZANICA

Ryc. Obszary, na terenie których planowane są zmiany w zapisach Studium (obszar strukturalno – przestrzenny C5 i C8 oznaczone przerywaną linią w kolorze zielonym).
Źródło: Wrys ze Studium.

Obszar strukturalno – przestrzenny C5

Wprowadzone zmiany

W granicach obszaru strukturalno-przestrzennego C5.1. dopuszcza się wprowadzenie, zgodnie z wcześniejszymi zapisami, oczyszczalni ścieków. W części C 5.2 wprowadzono zapis o przeznaczeniu terenu pod zabudowę mieszkaniową.

Skutki środowiskowe

Teren C5.2 to obszar źródłiskowy, rejon nieprzydatny pod zabudowę z występującymi skarpami i osuwiskami. Występują tu zbiorowiska strefy przybrzeżnej (łęgi i żwirowiska nad rzeką Łękawką), gleby III i IV kl. bonitacyjnej. Na omawianym terenie stwierdzono zagrożenie powodziowe związane z rzeką Łękawką

Występują tu tereny rolne i leśne, a na obszarze C5.1 dodatkowo zabudowa niska. Wyposażenie terenu w infrastrukturę techniczną jest ograniczone. Teren posiada jednak dostęp do dróg miejskich. Występuje tu strefa bezpieczeństwa infrastruktury technicznej (linia 15kV) oraz projektowane są zbiorniki wyrównawcze wody. Na terenie istnieją pojedyncze stanowiska archeologiczne. Jako główny konflikt Studium przewiduje kolizję z terenami chronionymi. Dokument daje możliwość wprowadzenia zalesień, a także zaznacza konieczność ochrony otwartych przestrzeni.

Obszar, na którym proponuje się usytuowanie zabudowy mieszkaniowej znajduje się częściowo w miejscu o niekorzystnych warunkach podłoża budowlanego, utrudniającego budownictwo. Część terenów towarzyszących od strony wschodniej przeznaczonych jest pod zalesienia. Problemowe może okazać się także bliskie sąsiedztwo projektowanej oczyszczalni ścieków po drugiej stronie rzeki Łękawki.

Funkcję zlokalizowano jako kontynuację istniejącej zabudowy mieszkaniowej przylegającej od strony zachodniej. Efektem przestrzennym tego zabiegu będzie zabudowa stoku opadającego w stronę Łękawki. Wprowadzenie nowej zabudowy spowoduje przekształcenia powierzchni ziemi – niwelacja powierzchni związana z wyrównywaniem terenu, wykopami pod budynki, infrastrukturę techniczną, przykrycie powierzchni nieprzepuszczalnymi materiałami, likwidacją pokrywy glebowej pod realizowanymi obiektami, ubytek terenów biologicznie czynnych. Pojawienie się nowej zabudowy będzie wpływało również na zwiększenie typowych zanieczyszczeń, związanych z działalnością człowieka.

Ryc. Widok na zbocze, na którym planowane jest wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej.
Źródło: www.zumi.pl

Przed przystąpieniem do prac budowlanych należałoby przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą, w celu określenia występowania na danym obszarze cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Prace budowlane z kolei prowadzić w sposób nie naruszający stabilności zbocza. Nie należy ponadto dopuścić do spływu zanieczyszczeń do rzeki, przy ujściu której projektowany jest użytek ekologiczny obejmujący łożowiska na wypłyconej części zbiornika, chroniący ptactwo wodne. Obszar ten graniczy ponadto bezpośrednio z otuliną parku krajobrazowego Beskidu Małego. Projektując układ urbanistyczny nowej zabudowy należy zwrócić uwagę na istotę korytarza ekologicznego rzeki Łękawki i pozostawienie wolnej przestrzeni buforowej między zadrzewieniami nadrzecznymi a nowymi zabudowaniami. Na brzegu lasu wytwarza się strefa ekotonowa (okrajek), charakteryzująca się wielowarstwową strukturą, dużym bogactwem gatunkowym oraz zróżnicowanym strefowym układem pasów roślinnych. Ze względu na funkcje i pozytywne cechy stref ekotonowych działalność człowieka powinna zmierzać do ich ochrony oraz do ich wytworzenia w miejscach, w których nie występują i nie zmniejszania różnorodności biologicznej już istniejących.

Obszar strukturalno – przestrzenny C8

Wprowadzone zmiany

W granicach obszaru strukturalno-przestrzennego C8 planuje się rozwój funkcji mieszkaniowej o niskiej intensywności poza obszarami osuwisk.

Skutki środowiskowe

Obszar C8.2 to strefa lasów i dolesień w rejonie osuwisk, na obszarze C 8.1 występują tereny rolne III kl. bonitacyjnej. Występują tu pojedyncze stanowiska archeologiczne. Na omawianym terenie występuje ponadto ośrodek hodowli koni – stadnina. Teren posiada dostęp do ulic miejskich. Studium proponuje możliwość przekształceń w kierunku upraw ogrodniczych i hodowli. Jako główny konflikt Studium określa fakt kolizji występujących obszarów z rozwojem funkcji mieszkaniowej.

Ryc. Widok na teren, na którym planowane jest wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej.
Źródło: www.zumi.pl

Obszar, na którym proponuje się usytuowanie zabudowy mieszkaniowej znajduje się częściowo na obszarze o niekorzystnych warunkach podłoża budowlanego, utrudniającego budownictwo. Część terenów towarzyszących przeznaczonych jest pod zalesienia.

Efektem przestrzennym wprowadzonej w Studium funkcji będzie nowa zabudowa. Spowoduje to przekształcenia powierzchni ziemi – niwelacja powierzchni związana z wyrównywaniem terenu, wykopami pod budynki, infrastrukturę techniczną, przykrycie powierzchni nieprzepuszczalnymi materiałami, likwidacją pokrywy glebowej pod realizowanymi obiektami, ubytek terenów biologicznie czynnych. Pojawienie się nowej zabudowy będzie wpływało również na zwiększenie typowych zanieczyszczeń, związanych z działalnością człowieka. Zabudowa mieszkaniowa zostanie umieszczona w pierścieniu roślinności wysokiej.

Przed przystąpieniem do prac budowlanych należałoby przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą w celu określenia występowania na danym obszarze cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Gatunków cennych należy spodziewać się przede wszystkim w nitrofilnych zbiorowiskach okrajowym okalających przestrzeń, która ma ulec przekształceniom.

4. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „D” - KOCURÓW

Brak wprowadzonych zmian w Studium.

5. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „E” SPORYSZ (fabryczny)

Brak wprowadzonych zmian w Studium.

6. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „F” - SPORYSZ-GRÓJEC

Brak wprowadzonych zmian w Studium.

7. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „G” - ZABŁOCIE I

Brak wprowadzonych zmian w Studium.

8. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „H” - ZABŁOCIE II

Ryc. Obszary, na terenie których planowane są zmiany w zapisach Studium (obszar strukturalno – przestrzenny L, H1 i DK(S) oznaczone przerywaną linią w kolorze zielonym).

Źródło: Wyrys ze Studium.

Obszar strukturalno – przestrzenny H1

Wprowadzone zmiany

W granicach obszaru strukturalno-przestrzennego H1 występuje strefa komercyjno-wytwórcza. Planuje się realizację drogi ekspresowej I węzła „Żywiec”. Obszary pozostałe po realizacji ostatecznej koncepcji węzła powinny być zagospodarowywane wg sąsiednich kierunków.

Skutki środowiskowe

Na terenie omawianej jednostki występują złoża gliny oraz obszary źródliskowe. Istnieją tu ponadto drzewa zasługujące na ochronę oraz gleby III klasy bonitacyjnej. Obecne zagospodarowanie terenu - rolne z zabudową rolniczą (zainwestowanie ekstensywne). Teren dostępny komunikacyjnie przez drogi lokalne. Infrastruktura techniczna ograniczona do energii elektrycznej i wody. Występują tu strefy bezpieczeństwa infrastruktury technicznej w postaci linii 110 kV oraz gazociągu wysokoprężnego. Głównymi konfliktami wskazanymi w Studium jest brak uzbrojenia terenu oraz występujące tu gleby chronione, ale przede wszystkim konieczność realizacji drogi ekspresowej i węzła komunikacyjnego „Żywiec”.

Budowa drogi spowoduje przekształcenia środowiska przyrodniczego. Będą nimi przede wszystkim: niwelacja powierzchni związana z wyrównywaniem terenu, infrastruktura techniczna, przykrycie powierzchni nieprzepuszczalnymi materiałami, likwidacja pokrywy glebowej pod realizowanymi obiektami, ubytek terenów biologicznie czynnych, niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód powierzchniowych nieczystościami biologicznymi, zwiększone zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i gleb, zwiększony hałas.

Drogi ekspresowe są bardzo trwałym elementem struktur przestrzennych miast. Są elementem struktur i jednocześnie elementem je strukturalizującym, co oznacza, że w znaczący sposób kształtują przestrzeń i wpływają na ich rozwój. Skutki budowy drogi ekspresowej będą odczuwalne przez mieszkańców i użytkowników tej drogi przez kilkadziesiąt lat. W celu dokładnego określenia skutków, jakie wywierała będzie ta inwestycja na środowisko należy sporządzić raport o oddziaływaniu na środowisko. W celu ograniczenia tej uciążliwości wykonane mogą zostać między innymi ekrany akustyczne z odpowiednim wyprofilowaniem, co spowoduje, że oddziaływanie ruchu samochodowego na zlokalizowane przy trasie budynki nie będzie przekraczać dopuszczalnych norm.

9. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „K' – OCZKÓW

Brak wprowadzonych zmian w Studium.

10. JEDNOSTKA URBANISTYCZNA „L” – PODLESIE

Wprowadzone zmiany

Jest to na nowo wydzielona jednostka urbanistyczna. Kierunki rozwoju przestrzennego nowowprowadzonej jednostki urbanistycznej w zakresie rozwoju przestrzennego zmierzają do adaptacji i ochrony istniejącej zieleni, ochrony ukształtowania terenów cennych przyrodniczo i zakazu zabudowy. W zakresie zabudowy mieszkaniowej do adaptacji i modernizacji istniejących zespołów zabudowy mieszkaniowo-usługowej, a także realizacji zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności. Teren sąsiaduje z węzłem drogi ekspresowej S-69 „Kolonia-Browar”. Zgodnie z zapisami Studium należy dążyć do modernizacji istniejącej sieci ulic, realizacji ulic lokalnych, ścieżek rowerowych i technicznego wyposażenia terenu.

Skutki środowiskowe

Aktualnie na omawianym terenie występują zespoły zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności i zabudowa rolnicza. Studium wprowadza zapis ochrony zieleni w rejonie cieku wodnego. Dostępność komunikacyjna omawianego terenu poprzez ulice lokalne (ul. Podlesie) jest dobra, ale wymagająca modernizacji. Wyposażenie w media niepełne. Na terenie jednostki występuje strefa bezpieczeństwa infrastruktury technicznej w postaci linii wysokiego napięcia. Projektowane zagospodarowanie powinno odbywać się poprzez adaptację i ochronę terenów rolnych oraz rozbudowę terenów mieszkaniowych w rejonie ul. Podlesie. Głównymi występującymi tu problemami są brak pełnego uzbrojenia terenu oraz sąsiedztwo węzła drogi ekspresowej S-69 „Kolonia-Browar”. Możliwość przekształceń terenu określono jako dużą. Efektem przestrzennym wprowadzonej w Studium funkcji będzie pojawienie się nowej zabudowy. Spowoduje to przekształcenia powierzchni ziemi – niwelacja powierzchni związana z wyrównywaniem terenu, wykopami pod budynki, infrastrukturę techniczną, przykrycie powierzchni nieprzepuszczalnymi materiałami, likwidacją pokrywy glebowej pod realizowanymi obiektami, ubytek terenów biologicznie czynnych. Pojawienie się nowej zabudowy będzie wpływało również na zwiększenie typowych zanieczyszczeń, związanych z działalnością człowieka.

6.3 Wpływ ustaleń Studium na obszary chronione

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których wyznaczony został obszar Natura 2000.

Obszar miasta Żywiec objęty jest różnorodnymi formami ochrony przyrody. Cała jednostka strukturalno – przestrzenna A3 leży w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego,

Zapisy dla terenów objętych ochroną powinny być zgodne z polskim ustawodawstwem⁴¹ i wynikającymi z niego zapisami szczegółowymi (między innymi planami ochrony tych obszarów).

Ustalenia wprowadzone w Studium nie naruszają w sposób bezpośredni zapisów ochrony przyrody, jednakże powinny zostać dopracowane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu uniknięcia naruszenia stanu środowiska przyrodniczego.

⁴¹ Głównie: Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. „O ochronie przyrody” (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880 z późn. zm.); Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. „O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” (Dz.U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).

6.4 Ocena skutków realizacji ustaleń Studium na komponenty środowiska

Prognozowane skutki realizacji rozwiązań przewidzianych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywiec na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne przedstawiono uwzględniając oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne. Ponadto wzięto pod uwagę zależności między poszczególnymi komponentami środowiska i pomiędzy oddziaływaniami na te elementy. Przy analizie możliwych oddziaływań wskazano te, które mogą być znaczące.

Poniżej przedstawiono ocenę skutków realizacji ustaleń Studium na poszczególne komponenty środowiska.

Różnorodność biologiczna

Zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro - różnorodność biologiczna to zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących w ziemskich ekosystemach oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią. Dotyczy ona różnorodności w obrębie gatunku (różnorodność genetyczna), pomiędzy gatunkami oraz różnorodności ekosystemów. Dla zachowania i wzbogacania różnorodności biologicznej duże znaczenie ma zróżnicowanie siedlisk i oddziaływanie człowieka, w szczególności ochrona siedlisk słabo lub wcale nie przekształconych.

Realizacja Studium nie powinna wywierać znaczącego oddziaływania na zmniejszenie różnorodności biologicznej. Nastąpi to jednak w przypadku przeprowadzenia analiz stanu istniejącego fauny i flory dokonanych przed wykonaniem konkretnej inwestycji oraz przy dostosowaniu projektowanych obiektów do istniejącej już tkanki świata przyrodniczego. Duży wpływ będzie wywierało w tym miejscu właściwe kształtowanie zbiorowisk okrajowych. Kluczowe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej w przestrzeni rolniczej mają utrzymane zadrzewienia śródpolne, oczka wodne i tereny podmokłe, łąki, ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska. Na terenach leśnych kluczowe znaczenie dla utrzymania różnorodności biologicznej mają pozostawiane spróchniałe drzewa i powalone pnie, starodrzew oraz torfowiska i polany śródleśne. Siedliska tego typu, uznane za najcenniejsze z punktu widzenia zachowania różnorodności biologicznej rozproszone są na terenie całego miasta.

Ludzie

Przewidziane w Studium elementy zagospodarowania przyczynią się do poprawy funkcjonowania gminy. Będzie to miało pozytywne znaczenie dla mieszkańców. Atrakcyjne dla mieszkańców powinny okazać się wielkopowierzchniowe obiekty handlowe, zlokalizowane w centrum miejscowości. Aczkolwiek budowa takich obiektów może być przyczyną zmniejszenia opłacalności małej działalności handlowej mieszkańców miasta.

Budowa obwodnic usprawni system komunikacji miejskiej. Zwiększony hałas przewiduje się w związku z budową drogi ekspresowej oraz w wyniku intensyfikacji zabudowy handlowej. Zwiększenie ilości działek budowlanych z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe przyczyni się również do poprawy warunków życia mieszkańców miasta oraz może stać się przyczyną zwiększenia ilości osób je zamieszkujących.

Zwierzęta

Dużym zagrożeniem związanym z wprowadzeniem w życie zapisów Studium może okazać się budowa drogi ekspresowej. Zwiększenie ruchu na tej trasie może wpłynąć na zmniejszenie przeżywalności zwierzyny, dla której trasa ta koliduje z ich drogami migracji. W skutek wzmożonego ruchu komunikacyjnego niepokojone będą zwierzęta występujące w okolicy obiektu (głównie ptaki),

Przy realizacji, wszystkich wprowadzonych w Studium zmian, będą prowadzone prace budowlane. W wyniku usunięcia roślinności i warstwy próchnicznej gleby zginie duża część mało ruchliwych zwierząt. Pozostałe, występujące w okolicy, zwierzęta będą niepokojone hałasem, związanym z prowadzoną budową oraz obecnością człowieka (głównie płazy, gady i ptaki).

Rośliny

W wyniku zainwestowania kubaturowego nastąpi zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej. Istniejąca szata roślinna ulegnie częściowemu zniszczeniu. Problemowe może okazać się zniekształcenie roślinności okrajkowej, występującej w dużych ilościach na omawianych terenie.

Woda

Prowadzone prace budowlane mogą być przyczyną ewentualnego obniżania poziomu wód gruntowych. Podczas pracy maszyn i pojazdów może dochodzić do wycieku płynów.

Wrażliwość wód podziemnych na takie zanieczyszczenia zależy od głębokości występowania warstw wodonośnych, zdolności adsorpcyjnych pokrywy glebowej oraz ilości i rodzaju zanieczyszczeń. Najbardziej podatne na zanieczyszczenia są płytkie wody gruntowe towarzyszące glebom piaszczystym. Obszary A3 i C5 leżą w bezpośrednim sąsiedztwie cieków. Nie można dopuścić do związanego z tym zanieczyszczenia wód

Powietrze

W związku z nowo powstającą zabudową mieszkaniową i usługową w okresach grzewczych należy spodziewać się zwiększonego udziału zanieczyszczenia powietrza z tych terenów. Proponowane zainwestowanie w zabudowę o charakterze mieszkaniowym, a przede wszystkim handlowym i rekreacyjnym zdecydowanie podniesie poziom zanieczyszczenia powietrza. W bezpośrednim sąsiedztwie projektowanej drogi ekspresowej oraz pozostałych dróg przebiegających przez teren miasta wzrośnie poziom emisji komunikacyjnej, na którą składają się głównie tlenki azotu, tlenki węgla, węglowodory, pył i metale ciężkie. Przed uciążliwościami związanymi z emisją zanieczyszczeń powietrza, tj. spalinami lub pyleniem wywołanym ruchem pojazdów (emisja wtórna) chronić może odpowiednia szerokość pasa drogowego oraz jego właściwe zagospodarowanie. Emisja pochodząca z tych źródeł spowodować może zmiany w lokalnych warunkach aerosanitarnych. Czystość powietrza nie powinna ulec znacznemu pogorszeniu pod warunkiem zastosowania bezpiecznych ekologicznie technologii. Na etapie realizacji zabudowy należy spodziewać się wzrostu zapylenia powietrza. Źródłem oddziaływania będą: maszyny budowlane i pojazdy transportujące materiały służące do zaplanowanej inwestycji. Podczas budowy stan aerosanitarny powietrza pogarszają spaliny pracujących maszyn i pojazdów. Nie jest to jednak oddziaływanie znaczące, ponieważ trwa jedynie kilka-kilkanaście tygodni.

Powierzchnia ziemi

Przekształcenia powierzchni ziemi na terenie miasta Żywiec związane są z planowaną zabudową mieszkaniową, handlową i rekreacyjną oraz przebudową dróg. W trakcie prac budowlanych na tych terenach należy spodziewać się zmiany struktury gleby.

Problemem związanym z budową nowych obiektów będzie: likwidacja wierzchniej warstwy pokrywy glebowej, potencjalna możliwość wycieku płynów (np. paliwa) i zanieczyszczenie gleby substancjami ropopochodnymi (szczególnie niebezpieczne dla gleb ubogich w materię organiczną). Największe oddziaływanie na gleby wiąże się ze złożeniem na hałdzie warstwy próchnicznej gleby. Skutkiem przemieszczenia warstwy próchnicznej jest: zniszczenie

poziomów glebowych, zmiana warunków wodno-powietrznych gleby, śmierć dużej części mało ruchliwych zwierząt. Kolejnym problemem jest zagęszczenie gleby przez znaczny ciężar hałd humusu, urządzeń i pojazdów. Zwiększenie zwięzłości gleby niszczy jej strukturę, zmniejsza uwilgotnienie oraz utrudnia obieg tlenu. Nadmierne zagęszczenie gleby zmniejsza jej wodną retencję, sprzyja powstawaniu zastoisk wodnych, zwiększa zagrożenie erozją na skutek wymywania części spławialnych do cieków wodnych, zmniejsza także pobór składników pokarmowych przez rośliny oraz masę systemu korzeniowego.

W przypadku lokowania zabudowy na terenach o większych spadkach może dojść do większych przekształceń. Zmiany wprowadzone na stokach mogą wpłynąć na zmniejszenie ich stabilności a jednocześnie wpłynąć na możliwość niekontrolowanego obsuwania się mas ziemnych. Istotną funkcję w utrzymaniu stateczności zboczy spełnia roślinność. Absorbując wodę opadową, zmniejsza energię uderzeń kropli deszczu o grunt, oraz zmniejsza prędkość przepływu wody. Zabezpiecza to skarpy przed powierzchniowymi spływami gruntu. Jednocześnie korzenie wiążą masy gruntu, przenikają w głąb i powodują ograniczenie ruchu mas gruntu oraz wzrost wytrzymałości skarpy. Fachowcy twierdzą, że suche zbocze jest stateczne. Rzeczywiście, warunki wodne panujące na zboczu mają bardzo duże znaczenie dla stateczności zbocza. Woda, filtrując w zboczu, zbiera się na stropie głębiej zalegającej warstwy gruntów słabo przepuszczalnych i działa jako swoisty smar. Poślizg zwykle odbywa się na styku dwóch rodzajów gruntów. Przemieszczaniu sprzyja przepływająca woda. Budowa domu w pobliżu skarpy lub bezpośrednio na zboczu zmienia panujące warunki wodne. Nowo zbudowany budynek musi być zatem otoczony drenażem. Należy projektować drenaż opaskowy, otaczający cały dom, a także drenaż powierzchniowy - pod budynkiem. Drenaż umożliwia odprowadzenie wody napływającej w kierunku budynku i gromadzącej się w dawnym wykopie fundamentowym. Budowa na skarpie czynnej, czyli będącej w ruchu, jest przedsięwzięciem trudnym i kosztownym. Na takim terenie konieczne jest wykonanie precyzyjnych badań geologicznych, lokalizujących przebieg płaszczyzny poślizgu jednej części gruntu względem drugiej. Badania umożliwiają ocenę stateczności zbocza oraz wybór i zaprojektowanie odpowiednich zabezpieczeń.

Krajobraz

Wobec zainwestowania terenów pod zabudowę może nastąpić obniżenie walorów krajobrazowych obszaru miasta. Żywiec posiada bardzo atrakcyjne turystycznie elementy środowiska, do których należy zaliczyć położenie geograficzne, ukształtowanie terenu oraz bogatą sieć hydrograficzną składającą się na krajobraz.

Wprowadzone nowe budownictwo powinno nawiązywać do lokalnej tradycji, a sporządzone na podstawie wzorników architektury regionalnej. Dobrze zaprojektowane budynki wpasowujące się w tkankę historyczną miasta mogą wpłynąć pozytywnie na odbiór krajobrazu przez jego wizualnych użytkowników. Dużą uciążliwością może okazać się, w przypadku niewłaściwego zagospodarowania, pas drogowy przy projektowanej drodze ekspresowej. Dużą uwagę trzeba z pewnością kłaść na jego uplastycznienie z najbliższą okolicą, dobierając właściwie elementy składające się na jego wyposażenie (choćby „estetyczne” ekrany akustyczne).

Klimat

Nie przewiduje się znaczącego wpływu Studium na klimat. Przekształcenia w stosunkach klimatycznych na terenach projektowanej zabudowy ograniczać będą się do zmian mikroklimatycznych.

Zasoby naturalne

Nie przewiduje się znaczącego wpływu Studium na zasoby naturalne w postaci surowców mineralnych. Tereny zmian Studium leżą poza obszarami występowania znaczących złóż. Biorąc pod uwagę stosunkowo dobrą jakość gleb występujących na terenie miasta należałoby chronić jej wierzchnią warstwę przed degradacją podczas prac budowlanych.

Zabytki

Przewidziane w Studium obszary zmian pokrywają się częściowo z terenami ochrony konserwatorskiej. Na niekorzystne przekształcenia narażone jest przede wszystkim Śródmieście. Nie należy doprowadzić do wprowadzenia dysharmonii historycznej, a nową zabudowę projektować w nawiązaniu i z poszanowaniem dla historii..

Dobra materialne

Zaproponowane w Studium działania będą przyczyniały się do poprawy sytuacji w odniesieniu do dóbr materialnych przez poprawę ich stanu technicznego, wzrost funkcjonalności i użyteczności. Zmiany wpłyną znacząco na wzrost dochodów miasta.

7 Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w SUIKZP miasta Żywca

Prognoza sporządzona była po opracowywaniu projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca. Prognoza jest opracowaniem opartym głównie na bazie posiadanych materiałów zgromadzonych do Studium. Przy sporządzaniu tego dokumentu wykorzystano również inne dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru miasta Żywiec opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących. Dostępne opracowania pozwoliły na sprawdzenie w jaki sposób proponowane w Studium rozwiązania przestrzenne dostosowane są do uwarunkowań środowiskowych terenu opracowania. Dokument jest na wysokim stopniu ogólności (zgodnym ze skalą, w której musi być sporządzany) i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla propozycji zmian. Wprowadzone w Studium zapisy odznaczają się przewagą oddziaływań pozytywnych dla organizmu miejskiego. Spornym elementem są tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową (C5) lokalizowane na dużych spadkach terenu. Dla tych, ale i dla pozostałych terenów należałoby wprowadzić zaproponowane w następnym rozdziale rozwiązania służące ograniczaniu i zapobieganiu negatywnym oddziaływaniom na środowisko.

8 Propozycje rozwiązań służących ograniczaniu, zapobieganiu negatywnym oddziaływaniom na środowisko

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca wprowadza ład przestrzenny. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej oraz kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów zaproponowane w Studium służą ograniczaniu i zapobieganiu negatywnym oddziaływaniom na środowisko.

Zmiana Studium przewiduje realizację przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko i ewentualne sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko. Do przedsięwzięć takich należy zaliczyć budowę drogi ekspresowej. Rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowe warunki związane z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami). Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze opracowany projekt zgodny z zasadami ochrony środowiska.

Istotnym dokumentem, który pomaga zachować ład i harmonię w zabudowie jest wzornik architektury regionalnej. Powinien stać się od podstawą do kształtowania tkanki urbanistycznego układu miasta. Należałoby ponadto sporządzić dla obszaru Żywca inwentaryzację przyrodniczą wraz z waloryzacją, która stałaby się kluczowym dokumentem informującym o stanie środowiska przyrodniczego gminy.

Pozostałe propozycje rozwiązań służących ograniczaniu i zapobieganiu negatywnym oddziaływaniom na środowisko oraz rozwiązania eliminujące niekorzystne oddziaływania podano w rozdziale 6 (Ocena skutków realizacji SUiKZP miasta Żywca), dzieląc skutki na:

- skutki środowiskowe wynikające z projektowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywca,
- skutki środowiskowe wynikające z ustaleń dla jednostek strukturalnych Studium,
- skutki środowiskowe ustaleń Studium na obszarach chronionych,
- skutki środowiskowe ustaleń Studium na komponenty środowiska.

Propozycje rozwiązań służących ograniczaniu, zapobieganiu negatywnym oddziaływaniom na środowisko przedstawione w Studium zgodne są z obowiązującymi przepisami prawnymi. Przedstawione zostały w sposób klarowny, ale przy okazji dający szerokie spektrum manewru w momencie podejmowania decyzji planistycznej.

9 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest niezwykle ważnym dokumentem planistycznym sporządzanym na poziomie gminy. Mimo tego, że nie jest aktem prawa miejscowego, jego zapisy są wiążące między innymi przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i powinny z tego względu być precyzyjnie dopracowane. Brak realizacji zapisów Studium może mieć niekorzystne skutki dla sfery przyrodniczej przestrzeni gminy.

W omawianym przypadku negatywne zmiany mogą pojawić się w przypadku braku realizacji wprowadzenia rozwiązań w systemie komunikacji na zachodzie miasta (w obrębie jednostki H1). Zmiany doprowadzić mogą do problemów komunikacyjnych na terenie całego miasta. W przypadku braku realizacji zapisów o możliwości wprowadzenia wielkoprzestrzennych obiektów handlowych, jak i zagospodarowania turystycznego Grojca, miasto może stracić na atrakcyjności dla mieszkańców jak i turystów. Nieobecność nowych terenów mieszkaniowych w granicach administracyjnych miasta może być przyczyną rozproszenia zabudowy mieszkaniowej na tereny otaczające gminę. Brak wprowadzenia zmian do Studium odbije się z pewnością na utracie możliwych do pozyskania środków finansowych do budżetu gminy.

W przypadku pozostawienia omawianych terenów w aktualnym użytkowaniu stan środowiska uległby nieznacznym przekształceniom związanych przede wszystkim z naturalną sukcesją. Należy w tym miejscu zauważyć, że nie da się uniknąć postępu cywilizacyjnego, aczkolwiek należy nim odpowiednio sterować.

10 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji ustaleń Studium oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa planowany sposób zagospodarowania i zawiera informacje o lokalizacji obszarów przeznaczonych pod zabudowę i inne funkcje, o przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych, o położeniu obiektów infrastruktury technicznej, terenów rekreacyjnych, chronionych, terenów leśnych i zieleni miejskiej. Studium stanowi podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja postanowień Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Żywca powinna podlegać ocenie w zakresie zgodności z ustaleniami:

- określenia stopnia wykonania przewidzianych form zagospodarowania,
- określenia stopnia realizacji założonych celów.

Realizacja postanowień Studium powinna być stale monitorowana. Monitoring powinien obejmować przede wszystkim środowiskowe skutki realizacji następujących zadań:

- sposoby gospodarowania przestrzenią na terenach mieszkaniowych, usługowych, produkcyjnych, komunikacyjnych zgodnie z przewidzianymi etapami,
- zmiany zachodzące na obszarach chronionych – analiza powinna być przeprowadzana co rok w oparciu o materiały Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska;
- zmiany z zakresu infrastruktury technicznej – analiza powinna być przeprowadzana co rok w oparciu o materiały Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Monitoringu wymagają także zmiany w środowisku powstałe w wyniku realizacji zamierzeń planistycznych, dla których wymagane jest sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko. Należałoby przeprowadzać również stałe kontrole budowlane ukierunkowane na możliwość pojawiania się samowoli budowlanych.

Wymagane jest przeprowadzenie wnikliwej analizy przyrodniczej i oceny oddziaływania na środowisko lokalizacji drogi ekspresowej.

W zakresie oddziaływania projektowanego zagospodarowania terenu na środowisko:

- w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których wydano decyzje o uwarunkowaniach środowiskowych, obowiązywać będzie monitoring środowiska w zakresie i metodach określonych w wydanej decyzji,

- w odniesieniu do pozostałych terenów może to być monitoring państwowy środowiska, prowadzony przez odpowiednie organy administracji państwowej, powołane do badania stanu środowiska,
- w przypadku skarg mieszkańców na uciążliwości prowadzonej działalności w oparciu o uchwalony plan, analizę realizacji miejscowego planu i badanie skażenia środowiska powinien przeprowadzić odpowiedni organ administracji samorządowej.

11 Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Mianem oddziaływania transgranicznego określa się jakiekolwiek oddziaływanie na terenie danego państwa, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie danego państwa i nie mające wyłącznie charakteru globalnego. Specjalnej analizie podlegają inwestycje zlokalizowane blisko granic oraz te realizowane dalej, w których ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogą powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Sprawy oddziaływania transgranicznego reguluje Konwencja z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, ratyfikowana przez Polskę w 1997 r. Podstawowa zasada tej procedury jest wprowadzenie obowiązku informowania o planowanym podjęciu działalności mogącej mieć wpływ na środowisko innych państw.

Miasto Żywiec leży w bliskim sąsiedztwie granicy państwa, aczkolwiek zaproponowane w Studium zapisy mają charakter wyłącznie lokalny. Nieuniknione jest natomiast oddziaływanie obciążające środowisko sąsiadujących z nią gmin. Oddziaływanie to wiązało będzie się w przypadku omawianej gminy przede wszystkim z przenoszeniem zanieczyszczeń płynącymi wodami powierzchniowymi. Dodatkowo budowa drogi ekspresowej może znacząco oddziaływać na środowisko, dlatego też wymagane jest sporządzenie w tym przypadku raportu o oddziaływaniu na środowisko tej inwestycji.

Reasumując realizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żywiec nie powoduje skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne, mogące objąć terytorium innych państw.